

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
8-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyitólér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 181.

KIADÓHVATAL:
Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, október 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek: Mikor lesz az új választás?
- Szüret után.
- Lessu adóbehajtás.
- Tengerre magyar.
- Csöndesedik a balkán.
- Kelencében a leánykereskedő.
- A szerelmes király.
- Szükségünk „pumpoló-köruton.”
- Pikáns pör.
- A korán-házasságok.
- L-tartóztatott detektívek.
- Gróf Leiningen Frigyes a fogházban.
- Sikkasztó gépészmérnök.
- Az egyház és a polgári bíróságok harca.
- Működik az ellenkoalíció.
- Tarkaságok.
- Tárca: A háborúról.

Mikor lesz az új választás?

— Politikai tudósítónktól. —

Budapest, október 14.

Az a nagy, korszakotalkotó változás, amelyet a választójogi reform von maga után, ismét foglalkoztatja a politikai világot. Kissé csöndesedik már a Balkán, a riasztó háborus hírek lármája elült s minden érdeklődés újra a belső dolgok felé fordul. Azzal már körülbelül tisztában vagyunk, hogy milyen lesz az új választói jog, de valljuk be őszintén, hogy sokakat inkább az a kérdés foglalkoztat: *mikor lesz az új választás?* A kíváncsiság főleg az exponáltabb miniszterek és vezérpolitikusok személye körül vert nagyobb hullámokat és természetesen, hogy a disz-

kréció oltalma alatt tett közlések csak lassan jutnak nyilvánosságra.

Mikor Andrassy Gyula belügyminiszter a függetlenségi pártkörben járt, s később, hogy Kossuth Ferenc a választójogot ismertette, ez a fogas kérdés volt előtérben. A pluralitásba még a legmegrögzöttebb ellenesei is belenyugodtak, csak affelől legyenek bizonyosak, vajjon egy-két vagy talán még harmadfél évig élvezhetik-e a mandátummal járó gyönyöröket. A pártvezér-miniszterek nem is hagyták tájékoztatlanul a híveket. Alkalmunk volt egy függetlenségi képviselővel beszélgetni, akit miniszterei kitűnően informáltak a választási problémáról. Ez mondotta a következőket:

— A választójogi javaslat legkésőbb november hó első felében a képviselőház elé kerül, de tárgyalásra csak 1909. májusában kerül a sor. Addig el kell intéznie a Háznak a költségvetést és egy sereg törvényjavaslatot, amik részben bizottsági előkészítés alatt vannak, részint már átmentek az előzetes retortáción. Ha gyorsan haladunk, a jövő év őszére készen leszünk a választási reformmal, amely azután a főrendiház elé kerül. *Vége lesz az új esztendőnek*, mire a javaslatra ráütik a legfelső pecsétet. Am ez még nem jelenti a mostani parlament halálát.

— A belügyminiszter a törvény alapján csak ezután rendel el a választók

névjegyzőkének összeírását, annál is inkább, mert Andrassy nem ragaszkodik a Házhoz benyújtott törvénytervezet betűjéhez, hanem módosításoknak enged helyet. Az elvek tisztázása után természetesen a kerületi beosztásokat fogja érinteni a legtöbb módosítás s így a törvény meghozatala előtt a névjegyzékek egybeállításához hozzáfogni sem lehet. Körülbelül *négymillió szavazót* összeírni, a legkülönbözőbb jogcímek alapján, ez maga is horribilis munka. Andrassy *másfél év alatt* gondolja teljesíthetőnek. Vagyis 1911. tavaszra lehetnének készen a választási lajstromok, így tehát a parlamenti ciklusnak mesterséges halála összeesik a természetes kimúlással: az 1906. májusában összeült parlament 1911. májusában oszlik föl.

— Bonyolítja még a törvényhozás munkáját, hogy a választási javaslat tárgyalása után meg kell csinálni az *általános házszabályrevíziót*, mert a legutóbbi részleges házszabályszigorítás alkalmával erre a pártok elvi kötelezettséget vállaltak. Megnehezítheti még a reform elintézését az is, hogy a mandátumok mostani boldog tulajdonosai a saját jövőjük érdekében *junktumot* óhajtanak létesíteni a választójogra vonatkozó törvényjavaslat és a kerületek beosztása között.

Az új alkotmány életbelépésének ez a programja nem pusztán jóslás, hanem a

A háborúról.

— Csevegés. —

Az újságok háborus híreket hoznak, de a közönség nem igen hisz a hírekben. De nem is csoda. A mai ifjú generáció háborus időköt még nem élt át és az a nemzedék, amelyre a „javabél” jelzőt szokták használni, legfőképpen csak a boszniai hadjáratra emlékszik, amely úgy indult meg, hogy Filippovich tábornok, az akkori egyik fővezér, a bécsi tiszti kasszában azt mondta a bucsuzási banketre egybegyűlt tiszti karnak, hogy elég lesz 2 pár fehérneműt venni, „es ist nur ein Elamarsch, mit klingendem Spiele.”

Pedig ez se volt éppen gyerekség, mert ámbár hihetetlen mérvű szám, erő és képzettség szerinti túlsúlyban volt a mi hadseregünk a bosnyák felkelőkkel szemben, — oly óriási fátalmakat és szenvedéseket rótt már es a kis háborúid is a mi katonáinkra és oly rengeteg pénsterhekét a monarklára, hogy vagy tíz esztendőig ennek a kis hadjáratnak voltunk a kol-dusai. Pedig ez a hadjárat csak gyermekjáték volt egy igazán, egy egyenrangú kultúránppal velt háborúhoz képest.

A háboru százszor, talán ezereszer is nagyobb csapás még a koleránál is, mert felel, felforgat mindent és emellett, hogy az országok populációjának szaporodását 3-4 évtizedre

visszaveti, egyúttal mondhatatlan nyomort, anyagi csődöt és hihetetlen lelki szenvedést hárt a hadakozó népekre. E mellett a háboru ki-menetele is teljesen kiszámíthatatlan. Látnuk a történelmből, hogy amíg a francia hadsereg a múlt század elején egész Európa hadseregét képes volt az ő egy évben tízszer is sorozott gyűlévész hadseregével tökreszállítani, úgy hogy Napoleon — a mostani német császár mondása szerint — a „korzikai rabló” nevezetű ki császárokat és királyokat Európa trón-jára, — addig, alig 60 esztendővel később, a kis porosz állam rövid 4 hónap alatt teljesen tökrekvert a „notre armée glorie”-t és lefújta III. Napoleon fejéről a koronát. Azt mondják, hogy a francia porosz háborút a német anyák és német iskolamesterek nyerték meg. A német anyák annyiban, hogy rendszeren szülnék és pedig egészséges, maradjákis katonákat.

Hallottam, vagy olvastam valahol, hogy amikor a nagy Napoleon a Place de la Concor-deon 1809 ben és pedig az évben már harmad-szor, új sorozást rendelt el táborokarának élén, — akkor egy francia anya elébe állott és azt kiáltá felé:

— Császár, ne feledd, hogy a francia anyák csak egyszer szülnék az esztendőben!

Ha pedig ma rendelne valamely francia császár újabb sorozást, akkor annak a bizo-nyos francia nőnek az unokája, az igazsághoz

híven, bizonyára azt kiáltaná felé: „Császár, ne feledd, hogy a francia anyák egyszer se szülnék az esztendőben.”

(Közludomásu ugyanis, hogy a francia akadémia azt ajánlotta a kormányának, hogy az ijesztő depopulizáció megakadályozására díjakkal és érdemrendekkel kellene a különben nagyon szerelmes francia nőket a szülésbeni strike abbahagyására serkenteni.)

De térjünk vissza a háborúhoz. A háboru szörnyű nagy ur. Azt ismerős a vasúti életben, az tudni fogja, hogy mit jelent p. o. az expresse. Az expresse a vonatok királya. Amíg az expresse vonat nem vonul végig az összes érdekelt állomásokon, addig megáll minden vonat, a gyors, a személy, a vegyes és a tehervonatok és addig nem megy pihenőre senki, se a váltóőr, se a forgalmista, se a sorompó őr. Körülbelül ekkora jelentősége van az emberek életében a háborúnak is. Ha a háboru kiüt, vége a mindennapi élet rendszeres menetének. Ipar, kereskedelem, földművelés, törvénykezés és iskola, szóval majdnem minden formája az emberek gazdasági, kulturális és társadalmi életének megakad, megbénul, az összes erő, az emberek minden érdeklődése, figyelme a háboru felé van fordítva és nagyobb szenzáció állg van a világon, mint az első nyert vagy vesztett csata.

A palotától a kunyhóig csaknem minden

törvényalkotással velejáró technikai szükség. Amíg az új választás előkészületei folynak, a Ház természetesen együtt marad és sorra letárgyalja az adójavaslatokat, az ipartörvényt, a vasárnapi munkaszünetről szóló javaslatot, a kongruát és a katolikus autonomia előkészített ügyét, valamint természetesen a budgetjavaslatokat.

SZÜRET UTÁN.

(Közepes eredmény. — Az arad-hegyaljai szőlősgazdák akciója.)

Irtá: Kisjolevai Szabó Zoltán, az Arad-hegyaljai Szőlősgazdák Egyesületének elnöke.

A szőlőtermelőknél újból leráult a napokban egy gazdasági évük és most már kétségtelenül meg lehet állapítani az elmúlt év eredményét. A Hegyalján nem voltak nagy csatlódások, mert a termés általában jó közepesnek mondható. Egyeseknél volt ugyan örvendetes meglepetés, de viszont csatlódás is, de átlag nem panaszkodhatunk akkor, midőn a szakszerűen kerelt hegyi szőlőkben az átlagos hozam katasztrális holdanként 20—25 hektoliterre, a sík szőlőknél pedig 35—45 hektoliterre tehető. Tehát mennyiségileg az idei eredmény nem áll a tavalyi mögött és minőségileg igen csekély a tavalyi és idei termés között a különbség az idei rovására, de erre vonatkozólag még most nem is lehet véglegesen itélni, hiszen fejlődhet még a továbbiakban az idei bor oly kitűnően, hogy tulszárnyalhatja a múlt évit.

(Idet boraink értékesítése.)

A mennyiségi és minőségi eredményekről most már fontosabb boraink értékesítése. Szőlősgazdánk abban reménykedtek, hogy beakérelt elérhetik az ideán is a múlt évi árakat. Fajdalmasan csalódtak, még pedig kétszeresen: először, mert egyáltalán nem jelentkeznek vevők, másodszer azért, mert ha elvételese akad vevő, a kereskedők alacsony árakat ajánlanak a borokért. Így a múlt évi lendületes forgalom után most a helyzet nagyon nyomorúságos.

A múlt évben a megfelelő árak előléthetése általában annak tulajdonítható, hogy akkor a homokterületeken és Ausztriában, mely a legtermészetesebb piac a magyar bornak és legnagyobb fogyasztója is, — igen csekély termés

volt, holott ez ideán ugy a homokterületeken, mint Ausztriában igen bőséges és ugy a bécsi, mint a budapesti és nyugatmagyarországi bornagykereskedők szükségletüket az említett két provinenciájú borokból olcsóbban fedezhetik, mint a távolabb eső aradhegyaljai borral, melynek szállítása már vagononként 100 koronával drágább.

Ezenkívül egy sokkal fontosabb körülmény teszi aggasztóvá a helyzetet: t. i. *tultermelésünk van.* A szőlők a filoxera pusztítása óta oly tömegesen telepítették, hogy ma már a tultermelés káros holt pontjára jutottunk.

Ezen nehéz helyzet előidézésében legnagyobb része a téves Darányi-féle földmivelés-ügy szőlőgazdasági politikájának van! Nyakra főre erőszakolta a szőlőtelepítést anélkül, hogy a bekövetkező tultermelésre gondolt volna, pedig régi tétel, hogy kormányozni annyit tesz, mint előrelátni. Nem gondoskodott jó eleve olyan rendszerabélyokról, melyek a tultermelés veszedelmét ellensúlyozhatják: a kivitelről és a fogyasztás növeléséről.

Sajnosan kell konstatálni, hogy a baj megszüntetésére nem történt eddig semmi egyéb, illetészerű haphodás.

A fogyasztás növelése legalább is olyan fontos, mint a kivitel. Ennek előkészítésére is lett volna elegendő ideje a miniszternek, de az ország különböző szakszervezetek híába mozgattak meg már évek óta minden követ, hogy a boritaladó leszállítsassék.

Ez a körülmény Aradhegyaljára nézve a legnagyobb fontossággal bír, mert hogy ha a nagyborkereskedők nem jönnek el hozzánk bort vásárolni, mert közelebbi borvidékeken olcsóbban fedezhetik szükségleteiket, akkor oda kell törekednünk, hogy készleteinket saját körletünkben helyezhessük el, azaz, hogy vidékünkön a borfogyasztást a pálinka és sörfogyasztás rovására minden rendelkezésre álló eszközzel serényítsük.

Ehhez azonban a főkéllék az, hogy az ugynevezett borfogyasztási, helyesebben boritaladó a kormány elkötelezze, hogy a bor ezután Magyarországon ne tekintessék fogyasztási, hanem forgalmi és kereskedelmi cikknek.

(Országos akció a borfogyasztási adó eltörlésére.)

A „Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete” hónapok óta készít elő akciót, mely az

lakosa az országnak érdekelt fél, mindenkinek van valami keresni vagy kockázni valója a háboruban, amely fenéki része meg és minden vonatkozásban éri a országok életét és a harctérről jövő hírek örömműjogást és ve lökig ható javveszélést provokálnak egyaránt. Ezen modern háborunak pláne megmérhetetlen lennének a következményei.

Nincsen ma már olyan nagy ország, amely ne lenne képtelen a katonák százszázalékos bármelyik határához 24 óra alatt elszállítani és miután minden hadviselő félnek az a célja, hogy a bekövetkezendő nagy káritételek szempontjából a másik fél területén vivassék meg a harc — örült verseny keletkezne abban, hogy ki lépje át előbb a határt, hogy aztán az idegen területen elpusztítson mindent, amit esetleg sok százéves kultúra és szorgalom léteztet.

A mostani fegyverek emberpusztító erejéről sincs még a népeknek hozzávetőleges fogalma sem és a hagyományos fogalmak az egyéni hősiességről, azt hiszem legalább is gyermekek szemében azszal, hogy tízezer huss kilométer távolságból a mostani ágyugolyók ezzel egy-egy lövésre a legbátrabb katonák szaszt söpörhet el.

Hogy jó-e, vagy rossz-e valamely hadsereg, azt se lehet most egykönnyen eldönteni, — azt csak az eredmény mutathatja meg, mert a hadgyakorlatok csak elméleti és fehévéseken

alapuló tanúságokat mutatnak. Azt mondják, hogy a mostani vesprémi hadgyakorlatok alatt történt a következő eset:

Edmund Edler von Weissnix őrnagy a 17. gyalogezred egy századával, mint előrs egy domb mögött állott. Hirtelen egy tábornok vágatott elébe egy szakasz dragonjos élén.

Weissnix őrnagy szabályszerűen szantált és jelentette, hogy „Vorhut 82 Mann stark”.

— De, őrnagy ur, — válaszolt a tábornok, — hogyan tehet ön nekem jelentést, hiszen az ön csapatát már egy óra óta lövi onnan az ellenség és ön a katonai tudomány szerint legalább is félóra óta halott.

— Herr General, jelentem alássan, hadnagykoromban tüdőgyulladásban feküdtem a XVI. helyőrségi kórházban és zokogó édes anyámnak a társorvos ur azt jelentette ki, hogy miután a gyulladás a tüdő másik szárnyára is átcsapott, az orvosi tudomány szerint, én halott vagyok; sajnálom, de azóta nem bíszom a tudományban.

Ezzel az őrnagy ellovagolt; mikor kérdezték tőle, hogy hová lovagol, azt válaszolta:

— Valószínűleg . . . pensióba.

Szekant.

úgy fontosságának és annak a körülménynek, hogy a sikertől *hasznok nélkül boldogulása függ*, teljesen megfelel. Ez az egyesület a hó 21-én országos nagygyűlést fog tárgyban tartani, melynek előkészítésében én teljes odaadással résztvettem és most is a magasabb célt szolgálom akkor, midőn egyesületünk tagjait a hó 16-án délelőtt fél 11 órára rendkívüli közgyűlésre hívtam össze. Ezen rendkívüli közgyűlés lesz hivatva egyesületünk tagjait az országos nagygyűlésben való részvételre tömegesen megnyerni, továbbá felkérni arra, hogy a nagygyűlésből menesztendő, a boritaladó eltörlését követelő monstraküldetésben vezetésem alatt szintén résztvegyen.

Az így rendkívüli fontosságára való tekintettel ezennel felkérem mindazon igen tisztelt szőlősgazda térsaimat, kik eddig egyesületünknek nem voltak tagjai, hogy vegyenek részt az országos akcióban egyesületünkkel és támogassák törekvéseinket, mert csak így menekülhetünk azon veszedelem elől, mely a tultermelés által fenyeget! Közgyűlésünk eredményeként az ott hozandó határozatot annak idején az Aradi Közlönyben közzé fogom tenni és már most kérem az összes érdekeltiséget, hogy saját jól fel fogott érdekében eszen alkalommal, habár talán áldozat árán is velünk tartson.

Lassu adóbehajtás.

Megfenyegetett községek. — A közigazgatási bizottságokból.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 14.

Aradvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tíz órakor Dálnoki Nagy Lajos dr. állspán elnöklésével ülést tartott, amelyen az egyes szakreferensek terjesztették elő rendes havi jelentéseket. Róka József pénzügyigazgató jelentése szerint a múlt hónapban befolyt egyenes adóban 350.920 korona, hadmentességi díjban 7268 korona. Az eredmény a tavalyinál kedvezőlenebb. Azután Szokolczay Lajos kir. ügyész referált arról, hogy a múlt hónapban az ügyesség fogházában százötvenen voltak letartóztatva, akik közül tizennégy nő. Kehrér kir. állatorvos jelenté, hogy vessett ebmarás szeptemberben a megye területén hét esetben fordult elő, a megmarat embereket felszállították a budapesti Pasteur-intézetbe. Schill József főjegyző jelentése értelmében tizenkilenc, kivételes nőszülési engedély iránt beadott kérvényt terjesztenek fel pártolólag a belügyminiszterhez. Végül Róka József pénzügyigazgató referált arról, hogy az adók behajtása terén visszaesés mutatkozik. Az ok kipuhatolására a pénzügyigazgatóság több községben helyszíni szemlélet tartott és megállapította, hogy a községi előjáróságok a behajtás körül mulasztásokat követnek el. Ezért József hely és Vadász községekre a felelősség kimondását kéri. A bizottság a pénzügyigazgató javaslatát elfogadta.

Aradváros közigazgatási bizottsága szintén ma délután Farjassy Lajos polgármester elnöklésével tartotta meg a havi ülését. A múlt hónap közigazgatási állapotáról szóló jelentések szerint egyenes adóban befolyt 88.473 korona (a múlt événél kevesebb.) A közigazgatásügy a múlt hónapban képest javult. A megbetegedések közül vörheny volt 19, tifuss 7, kanyaró és difteritiss 1—1. Halálos baleset volt 5, öngyilkosság 1. A kolera és egyéb járványos betegségek ellen minden óvintézkedést megtettek. Az állategészségügy szintén kedvező volt.

Tengerre magyar.

A magyar delegációból. — A tengerészeti bizottság ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —
Arad, október 14.

A magyar delegáció tengerészeti albizottsága Batthyány Lajos gróf elnöklésével ma délelőtt tíz órakor ülést tartott. Elég érdektelen tanácskozásban ismertették a tengerészeti kérdéseket.

Az ülés első felszólalója *Majláth Géza* gróf előadó volt. Utána *Okolicsányi László* beszélt, aki a költségvetést általánosságban elfogadta a paktum alapján is, de mert belátja a tengerészet fontosságát is. Sajnálattal ismétli, hogy a régi sérelmeket ma sem orvosolták. *A hadihajók viarebocsátása alkalmával olyan a szertartás, mely a magyar állam látszatát ignorálja. Az ipari megrendelések tekintetében Magyarország messze van azoktól az állapotoktól, melyeket joggal követelhet, mert a Magyarországra eső ipari megrendelések a hadi tengerészeinél csak 17-45%-ot tesznek ki. Ezek az állapotok javítani kell.*

Szabó István kérdéseket intéz a tengerészeti parancsnoksághoz, azon megállapodás tekintetében, mely a német haditengerészet vezetősége és a Norddeutscher Lloyd között létrejött, mely szerint az utóbbinak hajói cirkáló hajóknak lesznek használhatók a felvilágosítást kér, történtek-e nálunk is ilyen intézkedések? Kérdést intéz továbbá az amerikai tenger alatt járó nassádok ügyében is a tekintetben, hogy nálunk a monitoroknál a munició pótlása másképpen történik.

Ezután a határozatok elintézésére került a sor.

Majláth Géza gr. előadó azt javasolja, hogy az első határozat tartassék fenn, minthogy az végrehajtva nincs és az adott válasszak teljesen kielégítő. A második határozatra nézve, amely egészt befoglaltatik az elsőben és másrészt meghaladott álláspontot jelez; az előadó javaslata is, hogy a határozat ne új tartsék meg. Az albizottság mind a két javaslathoz hozzájárult.

Ezzel a válaszok elintézését nyertek s az albizottság áttért a részletes tárgyalásra.

A részletes tárgyalás során *Miklós Odön* felvilágosítást kér az iránt, hogy történt-e valamely intézkedés abban az ügyben, amelyet már tavaly felemlített, hogy a tengerészeti szolgálatban alkalmazott mérnökök helyzete javíttassék és általában egész rendszeres foglalkoztatásuk, hogy ekként az ott mutatkozó elégedetlenség okai megsűnjenek.

Montecuccoli gróf választát bizalmasnak jelenti ki. *Okolicsányinak* és *Szabónak* válasza a részletes tárgyalással s a magyar ipar részvételének kérdésével foglalkozik. Azzal fejezi be beszédét, hogy a magyar politika érvényesülne leg a tengerészetnél is ama jelző értelmében: *Tengerre magyar!*

Miklós Odön válaszolva a tengerészeti parancsnok megjegyzéseire, előadja, hogy őt ki zárólag az a tekintet vezette, mert a magyar mérnök- és építészegyletben a múlt évben konkrét indítvány érkezett erre vonatkozólag. Helmi pamfletéről tudomása nem volt. Meg van győződve, hogy a mérnöki kar a maga egészében azal nem azonosítja magát és nem szolgált rá arra a bírálatra, amelyet most hallottunk. Ő senkit a mérnökök közül nem ismer és az ő közbelépése azon memorandum alakjában, melyet a tengerészeti parancsnok elé terjesztett, kizárólag az említett tárgyi okokból

Indult ki. Utal azonban a mérnöki szolgálatnak épen a mai kor technikai nagy haladásával szemben folyton növekedő jelentőségére, amely megkívánja, hogy ez a szolgálati ág különös figyelemben részesüljön és a képzettségnek lehető legmagasabb fokán álló, lehetőleg saját nevelésű szakmunkások annak kebelében meg is maradjanak.

Nagy Emil kérdi, hogy a haditengerészetnél szolgáló magyar fiúk közül miért oly aránytalanul kevesen érik el az altisztii rangot?

Montecuccoli gróf szerint csak a legujabb időben van a haditengerészetnél sok magyar. Ezek szolgálati ideje csak nemrég kezdődött, ezért van oly kevés altiszt. Figyelemmel vannak a magyarok iránt, ahol elég magyar van, ott a parancskiadás is magyarul történik.

A bizottság erre a haditengerészet költségvetésének valamennyi tételét megseavastá. Holnap délelőtt a delegáció hadügyi albizottsága tart ülést.

Csöndesedik a Balkán.

Szünőfélben a szerb hóbort.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —
Arad, október 14.

Lassanként kezdenek már elsimulni azok a hullámok, amelyeket Bosznia Hercegovina bekebelezése a külügyi politikában felkorbácsolt. Csak Szerbia népe lázong még kissé, de a kormánykörök aggódva ügyelnek, nehogy az országban komolyabb sértést kövessenek el a monarchia ellen. A szerb miniszterelnök, mint ma kijelentette, bizik a hatalmak nemzetközi konferenciájában, hogy ennek révén visszakapja Boszniát. Törökország már elcsendesült és nemsokára a „keleti kérdés“ felett újból napirendre lehet térni egészen a hatalmak konferenciájának eléréstéig, amikor az annexió ügye újból előtérbe nyomul.

Távirati értesüléseink a mai nap eseményeiről a következők:

A belgrádi zenebona.

Belgrádból táviratozzák: A mai napon megismétlődtek a tüntetések a magyar-osztrák monarchia ellen, de nagyobb méretet nem öltöttek. A hangulat még mindig igen harcias.

A miniszterelnök egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy ha a hatalmak által összehívott nemzetközi konferencia Szerbia kívánságát nem teljesíti, a jelenlegi kormány, amely a békét óhajtja, lemond és egy olyan kabinetnek ad helyet, amely okvetlenül megindítja a háborút.

Milovanovic szerb külügyminiszter vasárnap kezdi meg körutját a nagyhatalmaknál. A miniszter először Franciaországot keresi fel.

A montenegrói *szkupstina* ma a szerb szkupstinát táviratban üdvözölte s kijelentette, hogy a háborúban a montenegróiak a szerbekkel együtt fognak küzdeni.

Szerajevóból sürgönyzik: Tegnap híre járt, hogy Zvorniknál, a határon, szerbiai bandák összeütköztek az osztrák-magyar csapatokkal. A hír eddig nem bizonyult valósnak. A vasuti állomásokon több bosnyák-szerb fiatal embert tartóztattak fel, akik Szerbiába akartak utazni, hogy a belgrádi halál-légióba lépjenek be. Tegnap este itt egy Trebinjéből érkezett, *Ducsics József* nevű kereskedőt tartóztattak le, a kínál gyanús iratokat találtak.

Plevjéből érkező utasok beszélik, hogy Uvácnál, a boszniai keleti vasut végállomásán mintegy ötezer főnyi szerb csapat áll, mely minden pillanatban kész betörni Boszniába. A katonai körök azt hiszik, hogy a szerb bandákkal sok baj lesz a bosnyák-szerb határon.

Megtámadott osztrák postaépület.

Jaffából jelentik: Az osztrák postagőzös megérkezésekor politikai agitátorok arra bírták a csónakosokat és kirakódókat, hogy a hajót bojkottálják. Az utasokat és a postát gőzcsónakok szállították partra. A tömeg később megtámadta az osztrák postaépületet és több postakocsit és levélsekreányt elpusztított.

A vezérkari főnök nyilatkozata.

Egy londoni távirat jelenti: A *Daily Mail* bécsi munkatársa beszélgetést folytatott Hötzendorfi *Konráddal*, a vezérkar főnökével, aki az annexióról így nyilatkozott:

— Nem tudom megérteni a Magyarország-Ausztria ellen való mozgalmat, mert monarchiánk nem tett egyebet, mint az évek óta tényleg meglévő állapotot hivatalosan proklamálta és Boszniát Magyarország-Ausztriába bekebelezte. Hogy Szerbia és a macedón bandák mit akarnak és mit fognak megkísérelni, nem tudom. A jövőre való kilátás nem olyan megnyugtató. A helyzet meglehetősen komoly, de Magyarország-Ausztria el van készülve és minden eshetőségre megtette az intézkedéseket.

Készenlétben a flotilla.

Ujvidékről táviratozzák: A dunai flotilla nyolc monitorral ma ideérkezett s kora reggel számos éles lövéssel riasztotta meg a lakosságot.

Verekedések.

Londonból távirják: A Standard jelenti Belgrádból: Kedden Lesmitóban, a Drina mellett a határszélen verakedés támadt. Hat osztrák magyar házaló kénytelen volt a szerb parasztok elől elmenekülni.

Londonból táviratozzák: Mint a *Standard*-nak Belgrádból jelentik, Letnicában a Drina mentén a határon összeütközés támadt hat osztrák huszár és a szerb parasztok között. A többségben levő parasztok a huszárokat megkergették.

Törökországból.

Konstantinápoly-ból írják: Egy iradé feljogosítja az ottomán bankot arra, hogy két millió török font értékű bankjegyet bocsásson ki.

Konstantinápoly-ból jelentik: A Stambulban tegnap tartott monstre gyűlésen oly értelmű határozati javaslatot fogadtak el, mely határozottan kimondja, hogy az Ausztria-Magyarországgal való háborút a nagyhatalmak közvetítésével el kell kerülni. Az osztrák áruk bojkottja még egyre tart, de maguk a törökök áttörtek. Így többek közt kitünt, hogy a fehér fezek nagy részét is Ausztriában készítették.

Berlin-ből írják: Szófiából jelentik a Berl. Tagbl.-nak: Megbízható forrásból híre jár, hogy a román király *Ferdinánd* cárt, a rezidenciába való bevonulása alkalmával mint a független Bulgária uralkodóját üdvözölte.

Konstantinápoly-ból táviratozzák: Mint teljesen megbízható forrásból jelentik, Bulgária teljesen új programot dolgozott ki

egy macedon háboru szervezésére. A török hatóságok erre vonatkozólag kompromittáló iratoknak jutottak birtokába.

Más forrásból azt jelentik, hogy már megkezdtek a fegyverek szétszétlését a macedon bolgárok között. A kormány intézkedéseket tett, hogy a macedon legénységet egyetlen hadtestbe vonja össze.

A konferencia.

Konstantinápolyból jelentik: A „Frankfurter Zeitung” jelentése, hogy a Párisban javasolt konferencia ebben a keretben veszedelmes és szükségtelen és elegendő az itteni nagykövetek konferenciája, ítélmélyebb benyomást tett, miután számos mérvadó török egyén ugyanilyen véleményen van.

Kréta annexiója.

Párisból jelentik: A Havas-ügyekről jelent Kaneából tegnapi kelettel: A krétai kamara ma délután tartott ülésében elfogadta a Krétának függetlenné nyilvánításáról és Görögországgal való egyesítéséről szóló proklamációt és a következő határozatot hozta: A tegnapi ülés folytatásaként a kamara bizottságot nevez ki a végrehajtó hatalom gyakorlására. A bizottság tagjai Michell Dakisz mint elnök és Venizelosz, Bogladisz, Pologiorghisz és Petithakisz mint tagok. A bizottság a király nevében és a görög királyság törvényei szerint ideiglenesen vinni fogja a kormányt. A bizottság működése megszűnik, míhelt a görög kormány átvette a sziget igazgatását. A hatóságok felszólítatiak, hogy a görög alkotmánnyal ellentétben nem állják eddigi törvényeket pontosan továbbra is hajtsák végre.

A Dardanellák megnyitása.

Londonból jelentik: Itt azt hiszik, hogy ha Oroszország a Dardanellákban való szabad átkelés jogát megkapja, semmi kifogást sem tenne az ellen, hogy Ausztria Magyarország Balonikibe menjen és más hatalmak bármiféle kompenzációban részesüljenek.

Kivonulás a szandzsákból.

Szerajevóból jelentik: Itteni magasrangú tisztviselők szerint a boszniai alkotmányt ez évi december 2-án, ő felsége uralkodásának 30-ik évfordulóján fogják kihirdetni. Az új bosnyák tartománygyűlést a jövő év első hónapjaiban fogják egybehívni.

Szerajevóból jelentik: A csapatoknak a szandzsákból való kivonulása gyors tempóban ment végbe. Pribojból már az összes csapatokat kivonták és még csak Plevljében van egy dandárnak egy-része. A novibazári szandzsákból kivont csapatokat Boszniában és Hercegovinában helyezik el. Így a szerajevói helyőrséget jelentékenyen megerősítik. Több község, ahol eddig katonák nem állomásoztak, helyőrséget kap. A novibazári lakosság nagyon fájjalja az osztrák-magyar katonaság kivonulását, mert a kereskedők és iparosok a mi katonáinktól sokat kerestek. Plevljéből Bejrovics pasa nagykereskedő vezetésével egy 150 tagú küldöttség akar Budapestre jönni a királyhoz, akit arra akarnak kérni, hogy a csapatokat hagyják továbbra is a szandzsákból.

SPORT.

+ Az „Aradi Tornaegyesület” választmányja tegnapi este tartotta meg október havi gyűlését. Felolvasatott a M. O. T. E. Sz. Igazgatóbizottságának átirata, melyben jóváhagyja a

szövetségi IX. ik kerületi tornafüvenpélynek az 1909. ik folyamán később meghatározandó időben Aradon való rendezését, mely az „Aradi Tornaegyesület”-nek 30 éves jubiláris ünnepélye lesz. Ezt megelőzőleg 1909. február 7-én, mint az „Aradi Tornaegyesület” megalakulásának 30 éves évfordulóján a városban díszteremben díszközgyűlést tartottak, este a „Fehér Kereszt” nagytermében díszteremelés és táncmulatság, délután a „Központi-szálló” télikerijében díszbál. A teljes műsor összeállításával a választmány megbísta a titkár művezeit, ki azt a november havi választmányi gyűlésen előterjesztte. Az őszi házi verseny november 27-én, az évi rendezés díszteremelés december 19-ikén lesz.

Sikkasztó gépészmérnök.

Az asszony a kórházban, a férj a kártyaasztalnál. — Készülődés a bigámiaira.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 14

Közöltük, hogy a budapesti vizsgálóbíró elfogatási parancsot adott ki egy budapesti gépészmérnök ellen, aki nagyobb összeget sikkasztott és megszökött. Az eltévelyedett ember nem szökött meg Budapestről. Ma éjjel a detektívek egy kávéházban rá kadtak és bevitték a főkapitányságra, ahol a központi ügyeletes, Schreiber kapitány letartóztatta.

Tudósítónk a sikkasztó mérnökről a következőket jelenti:

Langen és Wolf Váci körút 59. szám alatti gáz- és benzínmotor gyárában volt alkalmazásban Epperlein Oszkár gépéssmérnök.

Epperlein a gyár üzletvezető mérnöke volt, a legjelesebb mo'orszakértők közé tartozott és a gyártulajdonosok teljes bizalommal voltak hozzá.

Néhány hónappal ezelőtt a mérnök felesége betegeskedni kezdett és a kórházba került. Mialatt az asszony a kórházban feküdt, a mérnök teljesen megváltozott: mulatni kezdett, nagy összegekben kártyázott, a löversenyekre eljárt, a bookmakerekkal állandó összeköttetésben volt. A hivatalát pedig teljesen elhanyagolta.

A cégtulajdonosok elégedetlenségét és bizalmatlanságát fokozta, hogy tudomásukra jutott, hogy a nő Epperlein, akinek felesége betegeskedik egy budapesti kórházban, leányos házakhoz jár, sőt egy budapesti nőt kitar. Megadták, hogy egy barátjának levelet írt, amelyben ezt is írta:

„E hó tizenharmadikáig mindent rendezek. Szeretnék ezek miatt veled beszélni, nehogy bajom történjék.”

Ere asután a gyárban megvizsgálták az üzleti könyveket és a következő felfedezésre jutottak: Epperlein a cég postatakarékpénztári számlájának terhére 6000 koronát vett fel, az általa kezelt készpénztárban 9000 korona hiány mutatkozik, a gépéssmérnök tehát összesen 15 000 koronát sikkasztott.

A cég erre megtette ellene a főljelentést, még pedig a törvényszéknél, mert az új bünvádi perrendtartás értelmében a sikkasztásért tett főljelentést visszavonni már ugy sem lehet, az hivatalból üldözendő.

Az éjjel a detektívek elmentek érte a Seemann kávéházba, ahol vacsora után rendezesen tartózkodni szokott és bekísérték a főkapitányságra. Ott letartóztatták. Epperlein egykedvűen fogadta a letartóztatás kihirdetését.

— Az ember el nem kerülheti a sersát — mondotta vállvonogatva és cinikus nyugalommal tért be a esilájába.

A KORÁN-HÁZASULÓK.

Vagy tizennyolc aradmegyei leányember nősülési engedélyt kért a múlt hónapban. Ez az érdekes hír a megye mai közigazgatási bizottságának üléséből került ki, ahonnan pedig a hivatalos aktacsomók szürkesége közül csak nagyritkán szokott kiemelkedni egy-egy ilyen szívügyi szenzáció.

Aradmegye fiatalosága közül tehát tizenhatalc nem tudták bevárni a katonasort, hanem kikérték a nagytekinetüköziigazgatás engedélyét, hogy fiatal szívük választottját már most oltárhoz vezessék. A korán nősülőknek ez a nagy száma — egy hónap alatt tizenhatalc! — a leányokon és lányos mamákon kívül bizonyára a nagyközönség előtt is érdekes jelenység és méltó arra, hogy a bosnyák annekszió mellett néhány sor helyet lefoglaljon magának a nap krónikájában.

A romantikus regényíró örvendő tapssal fogadná az aradmegyei ifjak tömeges hymen-hírét. A komor pesszímista, vagy épen nőgyűlölő strindbergianus gunyosan lenézné az iga alá sietőket. De mert itt sem a romantikának, sem a pesszimizmusnak nincs helye, próbálkozzunk meg ama bizonyos tárgyilagosságnak üvegén keresztül szembenézni a korán-nősülők csapatjával.

Hála a vörös és a zöld fedelű szociológiáknak, no meg az orvosi tudományoknak, mindinkább hódít már az a vélemény, hogy a nősülés igazi ideje közelebb van a husz-huszonötödik, mint a harminc vagy épen negyvenedik évhez. Egy tisztánlátó, okosan gondolkozó írónk, Harkányi Ede „A Holnap asszonyai” című értékes könyvében nagyon világosan kimutatta, hogy milyen nagy számárság a mai társadalomtól, mikor csak a huszonnyolc-harminc év felé öregedő férfiakról veszi jó néven a házasságot. Minden emberi érdek: a házasság sikere, a feleség boldogsága, a gyermekek egészsége a fiatalon való nősülés mellett szól. Szomorú képet lehetne festeni azokról a házasságokról, melyeket a husz éves asszonyoknak negyven éves férjei, a fiatal és életre termett feleségeknek blazirt, hamar öregedő, munkától és egyebektől korán kifáradt férjei tesznek boldogtalanokká. A házassági nyomoruságok jó részét a férfiak késői nősülése okozza: ez az a tétel, amit a társadalom és az egészség tudósai tanulságul állítanak oda a jövő nemzedék elé.

A jövő nemzedék pedig még sem akar tanulni. A késői nősülések nem hogy ritkulnának, hanem mind gyakoribbakká, szinte törvényszerűvé válnak. A tudósok kétségbeesve csapják össze kezeiket és dühöngenek az emberek butaságán. Pedig nem az emberi butaság oka a késői házasságnak, hanem mindaz, amit köznyelven a nehéz megélhetésnek szoktunk nevezni. Gazdasági okok ezek, melyeket sem a tudósok statisztikája, sem az orvosok tanácsa meg nem

változtat. Ha a statisztika mellé a husz-huszonöt éves férfinek egy jól jövedelmező üzletet, vagy egy tízezer koronás hivatalt adnának a tudósok, mindjárt megnősülne az ifju ur. Főuri és fejedelmi körökben ezért nősülnek ma is husz éves korukban a fiatal emberek és ugyanez a körülmény az oka annak, hogy az a munkás, aki már husz éves korában is annyit, sőt talán többet keres, mint az apja, már husz éves korában meg mer nősülni. A késői nősülés nyomora a középosztály speciálitása és — hogy most végre visszatérjünk kiindulási helyünkre — az aradmegyei tizennyolc korán-nősülő esete épen ezért nem olyan nagyon örvendetes, mint az első pillanatra látszik, mert nem a középosztályban, hanem a megye földmivelő és munkásrétegeiben történt.

Ha majd egyszer ott tartunk, hogy tizennyolc aradi ügyvéd, doktor, vagy hivatalnok kér kivételes nősülési engedélyt a közigazgatástól, akkor mi is tapsolni fogunk a szenzációnak. Ehez azonban egy nagy gazdasági felvirágzás, egy alapos társadalmi változás szükséges. Addig csak gratulálni tudunk a fiatal vőlegényeknek, de nem üdvözljük őket mint a házasság reformátorait.

Botta

AZ EGYHÁZ és a polgári bíróságok harca.

Várossy érsek pásztorlevele.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 14.

A polgári házasságkötéshez nap-nap után újabb bonyodalmakat szállítanak. A Me temere után következik Várossy érsek pásztorlevele, amelyben a kegyeletes szavak közt bujdosik a polgári házasságkötés alapos leverése. A pásztorlevél idevonatkozó része ekként hangzik:

Elrendeli, hogy az egyes plébánia hivatalok a házassági perek tárgyalásához szükséges tanúkihallgatási jegyzőkönyveket s egyéb jelentéseket a lehető leggyorsabban küldjék meg az érseki hatóságnak. Meghagyja papjainak, hogy a híveket a divó házassági viszályokra s a belőlük származó lelki veszedelmekre évente szentbeszédben is figyelmeztessék s őket felvilágosítsák, hogy a házastársak közli viszályok esetén ezeknek elbírálása első sorban az egyház jogkörébe tartozik, csakis a házassággal kapcsolatos polgári jogviszonyok végett kell a világi hatóság előtt is a házassági pert megindítani. Ha a viszálykodó házastársak közt bontó akadályt állapítanak meg, akkor az egyházi hatóság is főlsszabadítja őket új házasságkötésre, ha pedig bontó akadályról szó nincs, akkor a házasság a polgári hatóság ítélete ellenére is érvényes, a házasságok az isteni és egyházi törvények értelmében új házasságra nem léphetnek. Az érsek elrendeli, hogy a papság az iskolai és templomi hitoktatásban, a házasságok tanításában, a gyóntatásokban s a hívekkel való nyilvános érintkezésben a házasság szentségének a polgári „házasság”-hoz való viszonyát, az egyházi és világi bíróságok ítéletei közt levő különbséget ismeresse. Ahol a lelkészek ezen ügyekre főlhívják a hívek figyelmét, évről-évre szép számban fordulnak hozzájuk a viszálykodó házasságok,

hogy házassági ügyek rendeztesse. Buzgó papok e tevékenysége sokszor nagy mulatságokat hoz helyre és évtizedekre terjedő lelki gyötrelmeknek vet véget. Az érsek végül meghagyja, hogy mihaml a hívek közt viszálykodó házasságokról ismeret tudomást a lelkész, érdeklődjék a baj oka iránt. Ha nem sikerül őket kibékíteni s a pör megindítása indokoltnak látszik, terjessze ügyüket nyomban az érseki hatóság elé.

Letartóztatott detektívek.

A spanyol királyi pár látogatása. — Ha a csendőrség tulbuzgó.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 14

A spanyol királyi pár sopronmegyei látogatásával kapcsolatosan kacagató esemény híre érkezik hozzánk. A sopronmegyei Eszterháza csendőrsége ugyanis letartóztatta a királyi vendégek őrzésére Budapestről leküldött detektíveket, akiket csak akkor engedtek szabadon, amikor Alfonso király és Viktória királyné elutaztak.

A mulatságos eset így történt:

Tudvalevő, hogy a spanyol királyi pár ez idő szerint Frigyes főherceg vendége; Frigyes kir. herceg dunántúli birtokán nagy vadászatok vannak most s ezen Alfonso egész kíséretével részt vesz. Tegnap a vendégek Frigyes főherceg kedves nyári tanyájáról, Feltoronnyból autómobilon átrándultak Eszterháza községbe. A látogatást egész az utolsó percig, az érkezésig titokban tartották, mert féltek az anarkistáktól. Ugyanis több gyanus alakot fedezett fel a csendőrség s ezért a legnagyobb évatosságot tanúsították a vendégek körül. Napokon keresztül a határban cirkáltak a csendőrök Brüssell őrmester és Reischer tizedes vezetésével. A határrendőrség részéről Pamplényi Gábor kapitány kutatótt. Budapestről, az államrendőrségtől számos raj detektívet vittek le a kis községbe.

És mégis megtörtént a baj. Nem a méránylet, hanem egyéb baj. Ugyanis Brüssell csendőrőrmester sz erdők között három gyanus alakot látott bujkálni. Utánuk futtatott a legényeivel és elfogatta őket.

— Kik maguk? — kérdezte.

— Mi köze hozzá? — mondta az egyik alak.

— Nohát ha semmi közöm, akkor vigyék be a laktanyába — mondta az őrmester a legényeknek.

És a csendőrök megragadták az idegeneket, akiket becipelték a laktanyába. Azok azután részint nevetve, részint bosszankodva mondták a csendőröknek:

— Na, a maguk őrmestere most nagyon nagy orrot kap a parancsnoktól, mert mi budapesti detektívek vagyunk.

— Nekünk beszámították — felelték a csendőrök — ismerjük mind már az ilyen jóféle anarkista-detektíveket. Bizonyosan tele van a szobátek bombával.

A laktanyában rájuk zárták a tömlőc ajtaját, miután néhány kemény pofont osztottak ki a folyton nevelő detektíveknek. A csendőrök ezután vissza lovagoltak az őrmesterhez és pelesen jelentették:

— A gazembereket lecsuktuk!

— Nem szóltak semmit?

— De, azt hazudták, hogy ők pesti detektívek.

Az őrmester ekkor már szeretett volna belovagolni a laktanyába, de időközben a spanyol király és kísérete megérkezett és így ott

kellett maradnia. Amikor vége volt a parádénak, besietett a laktanyába és megnézte a foglyokat. Azok persze igazolták magukat és nem sokára szabadon is engedték őket.

Szinésznők

„pumpoló-köruton”

Koszoru — bankókból.

Amikor még jó világ volt Aradon.

Az Aradon nemrég lezajlott és kitűnő eredménytel végződött gyermeknapokkal kapcsolatban, nem hagyhatok említés nélkül egy jótékonyági ténnyel, mely ez előtt mintegy másfél évtizeddel történt Aradon.

Az akkor itt működő színtársulat karzemélyzetének közlelő jutalomjátéka alkalmából a férfítagek indítványozták, hogy az anyagi siker előmozdítására a karhölgy tagjal gyűjtő-ívekkel, színművelésen keressek fel a színügybarátokat.

Igy aztán a nagy nap reggelén mi nők — mert akkor én is még karban daloltam — a közjó érdekében, ketten-hárman együtt egy ivvel a kezünkben nyakunkba vettük a várost.

A női kar egyik esinosabb tagja, Bélaváry Ilona, én és a kis hugom egy selyemre nyomtatott színlapot is vettünk magunkhoz és elindultunk a „pumpoló körut” ra. A vármegyeház elé érve hugomat felküldtük az alispáni hivatalba, mi meg a folyosón vártuk az eredményt. Nem telhetett el öt perc, hugoskám örömtől ragyogó arcát fatott elénk: az alispán ur 10 forintot, egy másik ur 5 forintot irt az ivre. Persze, nagyon örvendtünk a jó kezdetnek.

A vármegyeházától egy jótékonyágáról hírneves és lelkes színpártoló uriemberhez, néhai Takácsy Sándorhoz mentünk.

A lakáshoz érve én és hugom megjegyztük:

— Még sem valami illendő dolog, leányoknak garszon embert felkeresni.

De bizony Bélaváry Ilona, aki meglehetősen merész hölgy volt — aggályoskodásunkra mit sem hederítve, gyorsan meghurta a csengőt és ahogy kinyílt az utca ajtó, azon betakmált minket; így aztán mi irulva-pirulva Takácsy elé jutottunk, aki igen szívesen fogadott bennünket.

— Mi a kívánságuk?

Én és hugom zavarunkban valamit makogtunk és kezünkkel mintegy jeleztük, hogy mit akarunk, Bélaváry, a szónok, azután átnyújtotta a színlapot és az ivet. Takácsy megköszönte a megtiszteltetést és a szekrényből papírpénzt vett elő; oda adta Bélavárynak ama megjegyzéssel, nagyon örül, hogy szolgálatunkra lehetett.

Mi szépen megköszöntük szívesességét és eljöttünk. Az utcán néztük meg, milyen pénzt adott? Egy vadonat új ötvenes volt. Nahát lehet képzeln, hogy volt köztünk öröm. Innen a Matsky aukrásdába mentünk és megkértük Matskyt, szíveskedjék ivünket a helyiségébe jövő urak pártfogásába ajánlani. Mi meg leültünk egy asztalhoz és sütemény majszolgatás közben izgatottan vártuk az eredményt, amely a legnagyobb reményeinket is tal haladta, mert a pulton kiterített ivre az urak minden kérés nélkül nagyobb összegeket irtak.

Dálnoki Nagy Lajos, a mostani alispán, akkor még főispáni titkár, — aki minden este ott volt a színház főispáni páholyában — nem is sejtve, hogy titokban mennyiünknek volt az ideálja, szintén jegyzett.

A poeta lelkü titkár 15 frtot irt az ivre. A többi urak is, ki 10, ki 5 frtot irt alá. Így aztán alig egy jó félóra alatt 65 frt körül jött össze. Így 130 frt eredménnyel a gyűjtést befejeztük és a színháznál a kezelő-bizottságnak átadtuk a kasszát.

A más terepeken operáló hölgyek is elég szép sikert értek el. Az 6 gyűjtésük is összesen 200

frtot tett ki. De azért a mi ivünkön jött be egy summában a legnagyobb összeg, mely szerencsés körülmény minket igen büszkévé tett. A kar két kiválóan szép hölgytagja: *Ligety Józsa és Konrád Irén*, akik az uniformis iránt nagy sympathiával viseltettek és a vár volt rományelk netovábbja, de mindennek dacára a várbeli manővrozásuk eredménye messze mögötte maradt a mi gyűjtesünknek. Este az előadáson, az emléktárgyakon kívül, melyeket kinek-kinek a tisztelője nyújtott fel a színpadra, a zsinórpadláról egy nagy koszorút eresztettek le, melyeknek levelei csupa bankókból voltak fonva.

Ilyen dolgok történtek Aradon, amikor itt még jó világ volt. Dercsényi Etelek.

Pikáns pör.

Megvádolt törvényszéki bíró.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 14

Érdekes háttérű rágalmazási ügy aktái kerültek most a magyar királyi Kuriához. A legfelsőbb bíróság elé egy tekintélyes érsekújvári gyógyszerész rágalmazási bűnperében bíróküldési kérelmet terjesztett, meglehetősen szokatlan indokolással. A gyógyszerész ugyanis válopert folytat neje ellen a nyitrai törvényszéken s arra kérte a törvényszéki elnököt, hogy a válóperben egyik bírónak ne adjon szerepet, mert az illető bíró viszonyt folytat az ő nejevel. Ebből rágalmazási pör keletkezett s ennek iratai kerültek a Kuriához.

A különös ügy részletei a következők:

Duschek Oszkár érsekújvári gyógyszerész a fővárosi napilapok apróhirdetéseit utján akart növelni. Ilyen uton ismerkedett meg két évvel ezelőtt egy leánnyal, akit nőül is vett. A házasság azonban csak nagyon rövid ideig éltek együtt. Sehogysem tudtak összeférni merőben ellenkező természetük miatt s ezért közös akarattal megindították a válóper.

Mig ez a per folyt, az asszony nőtartásért beperelte a férjét az érsekújvári járásbíró előtt. Itt az asszonyt keresetével elutasították, de a nyitrai törvényszék felebbezési tanácsa Duscheket kétszáznegyven korona havi tartásdíj fizetésére kötelezte.

A férj néhány hónapig fizette is a részleteket, mignem egy szép napon arra a meggyőződésre jutott, hogy az ő neje nagyon bizalmas viszonyban van a válóperekben ítélkező tanács elnökével, *Palásthy Vilmos* törvényszéki bíróval. A gyógyszerész aggódott, hogy válóperét is *Palásthy* nak osztják ki, felment tehát a törvényszék elnökéhez és elpanaszolta neki a dolgot, arra kérve az elnököt, hogy ezek után a válóper ne juttassa *Palásthy* bíró elé.

Az elnök a hallottakat természetesen közölte a megvádolt bíróval, aki viszont a gyógyszerész nejeinek hozta tudomására Duschek gyanúsító állításait és mindketten hatóság előtti rágalmazás miatt feljelentést tettek a gyógyszerész ellen. Hétfőm kellett volna az ügyben a nyitrai törvényszéknek ítélkeznie, de Duschek védője a tárgyalás elején kérelmet terjesztett elő

más bíróság delegálása iránt. A törvényszék ennek következtében az ügyet felterjesztette a kuriához, amely döntené fog a bíróküldési kérelem felett.

A szerelmes király.

A portugál trón veszélye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 14

A politika és szerelem ellentétéből már sok borús regény szövődött a királyi paloták csillogó termelében. Ilyen regény hőisévé teszi most a tizenkilenc éves portugál királyt a *Cri de Paris* című párisi lap. Azt írja, hogy *Mánuel király beleszeretett édes anyja egyik udvarhölgyének csodaszép leányába. Egy ideig titkolta ezelmét, de utóbb már elárulta magát.*

Az udvarnál röbben észrevették, hogy a király szerelmes és csakhamar elmondták ezt *Amália* anyakirálynénak, aki nyomban fölvilágosítást kért fiától. *Mánuel* király őszintén nyilatkozott. Egy tizenkilenc éves ifju lángoló hűvével szólott szerelméről s kijelentette, hogy *feleségül akarja venni idejét. Az anyakirályné meglepve hallotta mindent, mert neki természetesen más tervel vannak, amelyek szerint a fiatal királynak nem a szerelem hajóján kell bevezetni a házasság révébe. Amália királyné szerint a szinte válságos helyzetű kis Portugáliának nagyon is szüksége volna valami olyan családi összeköttetésre, amely megerősíti a dinasztia és az ország helyzetét egyaránt. Ez a kettős érdeke vezérli Amáliát, akiben, mint a tények mutatják, a királynő legyőzte az anyát.*

Amália ugyanis kijelentette fiának, hogy soha és semmi sem alatt nem veheti feleségül egy udvarhölgy leányát. Fejtegette fia előtt a dinasztia és az állam érdekelt s hogy ezek szerint legjobb volna, ha az angol királyi családban keresnének feleséget. *Karlosz* király övégye *Edvard* király unokáinak valamelyikére gondol, vagy a tizenöt éves *Alexandra* hercegnőre, vagy pedig *Maud* hercegnőre, aki még csak tizenöt esztendő. Mivalkozott még arra is, hogy a messzallásnak ellene vannak kivül még mindazok, akiknek csak beleszólasuk lehet a király házasságába.

Egy tizenkilenc éves ifjával azonban, még ha király is, nagyon nehéz beszélni, ha szívőnek első szerelméről van szó. *II. Mánuel* is végül hallgatta anyjának politikai bölcseségtől sugalt okos tanácsait, de — *egyelőre még nem fogadta meg őket. Most még a szívére hallgat inkább s ha nem veheti el ideálját, nem akarja elvenni a neki szánt angol hercegnőt sem.* A liszaboni palotában most csendben folyik egy belső küzdelem az anya és a fiu, a sors esapásaitól sujtott királyné és a jövő fényes roményében uszó fiatal király között. *Amália*, mint mondják, minden este oda teszi fia asztalára a gótal almanakot, s ebben a körlehetlenül szigoru könyvben behajtja azokat a lapokat, amelyeken egy angol királyi ház nagy-szerű családfája van leírva. Ezek közé a lapok közé pedig oda teszi még e családfa két úde virágának, a két kis hercegnőnek az arc-képét is. *Mánuel* király azonban visszahajtja a könyvlapokat, félreterzi az arképeket és nem szól semmit.

Az udvarnál pedig figyelik mindent és várják, vajjon mi lesz a vége ennek a küzdelemnek. Akadnak, akik a szerencsétlen sorsu szerb király szerelméhez hasonlítják *II. Mánuel* föllobbanását. Ezek azt mondják, hogy a fiatal király anyja eltávoztával mégis csak feleségül fogja venni az udvarhölgy leányát. Mások bíznak abban, hogy a király majd feledni fog, hiszen még csak — tizenkilenc éves.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház mősora:

Caftörtük: Mignon, opera. Malecky Blanka, a te-mesvári színház primadonnájának fellépte. (B bérlet.)
Péntek: Mignon, opera. Malecky Blanka fellé-
pével. (C bérlet.)
Szombat: Dollárkirálynő, operett. (A bérlet.)

* Mignon. Holnap eseményszámba menő előadás lesz a színházban. Es lesz egyúttal az idei szezon első opera előadása. Az igazgatóság Thomas klasszikus dalművét, a Mignon-t tűnteti előadásra, amelyet Leszkay szinigargatása alatt adtak utóljára az aradi színpadon. Az előadásnak kiemelkedő mozzanata, hogy a darab egyik fő női szerepét Malecky Blanka, a te-mesvári színház gyönyörű hangú primadonnája fogja énekelni. A címszerepet Wiassák Vilma, az aradi társulat kiváló primadonnája játssza, aki nagy ambícióval készült erre a nehéz szerepre. A többi szereposztás a következő: Meis-ter Vilmos — Ferrari, Lóthárió — Ladiszlay, Frigyes — Faludy, Laertes — Hunyady és Jarno — Polgár. Malecky Blanka már ma megérkezett Aradra és résztvevett a próbán. Az előadás iránt városszerte nagy az érdeklődés.

* Az idei első hangverseny. Mint már egy ízben megírtuk, az idei szezonban Aradváros zenei életét is előrangú hangverseny fogja emelni. A hangversenyeket a *Weisz és Klein* aradi könyvkereskedő cég rendezel, ami egymagában is már elegendő biztatás a hangversenyek színvonalát, a fellépő művészek kiválóságát, előrangú voltát illetőleg. Hogy a város zene-értő és zaneszerető közönsége a cégben nem fog csalatkozni, annak bizonyították már az első hangverseny művésznőjének, *Bellincioni Gemma*, olasz énekesnőnek felléptéből konstatahalhatjuk, aki folyó hó 26 án, hétfőn este nyolc-órakor tartja hangversenyét a Fehér Kereszt-szálloda nagytermében. *Bellincioni* asszony nevét néhány év óta Európa legkiválóbb énekes-nőinek nevével együtt emlegetik. Aradon még nem lépett fel, de eddigi sikerei elég bizonyíté-
kot nyújtanak arra, hogy ragyogó művésze-
te itt csak kezdőlépést és sok sok elismerést fog-
nak szerezni nevének. A *Weisz és Klein*-cég a
hangversenyek idejére érdekes újítást hozott be.
Az eddigi kellemelelen öt órai kezdés helyett
este nyolckor kezd a hangversenyt. Egy má-
sik érdekes újítás, hogy a termet új felállítás-
sal és beosztással rendezel az eddigi kényelmet-
len, akustikai szempontból is rosszabb be-
osztásnál. A hangversenyre előjegyzéseket már
elfogad a cég; a műsört pedig a napokban
teszi közzé.

* Aradi Színházi Ujság. Ilyen címen *Károly* József és *Lippai* Dezsdő hírlapíró kollegáink szerkesztésében a mai nappal színházi és mű-
vészeti napilap indult meg. Az első szám igen
ügyesen és változatosan van összeállítva. A
lap naponta közli az este előadandó darab tar-
talmát, a szereplő személyeket, szenkivül ele-
ven tollal megírt apróságokat és történetkéket
hoz az aradi, a fővárosi és a nagyobb vidéki
színpadok tarka világából. A kiűnően szerkesz-
tett kis lap ára példányonként négy fillér, elő-
fizetési ára egy hóra egy korona.

* Szenzációk az Urániában. Hirt adtunk már arról, hogy az *Uránia* színház mősora tűzbe a Néző császár korában játszó megrázó drámát, Róma égését. Csodás kép ez. A keresztény maritrok halálos szenvedésével, a fenevadak kőné-
sárt szűkek borsalmas sorsa itt játszódik le
szemeink előtt. Péter apostol fenséges élete,
tántoríthatatlan hite valami buzgó áhliattal tölt
el ennek a mesés képnek láttára. A tivornyázó
Néző, aki akkor is hárfát pengelő, bort töltő-
gőz heterák társaságában mulat, mikor a per-
sesei lángok puenitlik a világ ékességét, a
császárok városát, Rómát. Felejthetetlen lát-
vány, melynek mintegy kiegészítője az a má-
sik megőfénykép, mely a mai modern Rómát
mutatja be, ujkeri palotával, minden divatos
szépségével. Ebben a páralan összeállítású mű-
sorban is feltűnést fog kelteni egy a minden-

napi életből vett dráma, mely egy öreg tanító szomorú kálváriáját mutatja be, igazán megható reprodukcióban. Az Uránia új műsorának minden egyes száma szenzáció és méltóan szaporítja az Uránia babérjait.

* A néma bűn. Egy onanista vallomása. Ongyilkos ifjú végrendelete. Közrebocsátja: Váradi Endre. Ára 2 korona. Ma, a midőn a modern törekvések mind azt a célt szolgálják, hogy az ifjúság — mely a jövőnek erős oszlopa kell, hogy legyen — felvilágosítást nyerjen a szexuális élet misztikus homályba burkolt rejtelmeiről, nem érdemtelen munkát végzett a fenti mű kibocsátója akkor, amikor az ifjú kor egyik legsúlyosabb — és végeredményében legveszedelmesebb — bűnét viszi a közönség elé igaz történet alakjában, hogy felvilágosítson mindenkit — úgy a szülőket, mint gyermekeiket — mily veszedelmebe rohan az, aki szervesével bűnös manipulációt végez. A szülő, ha súlyt helyez arra, hogy ép értelműségek szolgálják a jövő nagy céljait gyermekeikben; az ifjú, aki saját vesztébe rohanni nem akar, mind olvassa el ezen ocsmány szenvedélyt társaság művét, melyet épen a riasztó hatása miatt kellene különösen a városban élőkkel megismertetni. A könyv díszes kiállításban jelent meg és kapható a bizományosnál: Schimkó Gyula könyvkereskedő Budapest, VI., Teréz körút 32.

zetiségi képviselők igen sok esetben, mint szocialista gyűlések rendezői szerepelünk a választójogi reformtervezettel szemben. Néhány gyűlést betiltanak ugyan, de minden ilyen esetben táviratot küldünk a királyhoz, aki így tudomást szerez a népnek a pluralitás ellen táplált ellen-szenvéről.

Titkok egy felöltő körül.

Hogyan került meg Csillag mérnök kabátja?

Fő!, detektiv-királyok!

— Az Aradi Közlöny tudóstíjójától —

Arad, október 14.

Éppen most került nyilvánosságra ama szomorú és mélyen lehangoló hír, hogy az aradi magánkatolikusok beadják a kulcsot, amikor pedig ériasi titkot kellene kikutatni. Minthogy az aradi magár detektívek beszüntelik a munkájukat, kénytelen lesz a hatóság az összes detektiv-királyokat, alkirályokat és fejedelmeket elhozatni annak kipuhatólása végett: hogyan került meg Csillag Lajos aradi mérnök felöltője?

Megirtuk néhány hét előtt, hogy a Városi kávéházban ellopták Csillag Lajos mérnök felöltőjét. Ez a kabát ma kalandos módon, a rendőrség tudtán kívül, ismét visszakerült tulajdonosához. A kabátot ugyanis néhány nappal ezelőtt egy aradi szabócég átküldte Sugár József szabóüzletébe.

— Hogy került ez a maga üzletébe? — kérdezte Sugár a kollégájától.

— Magam se tudom. Egy reggel ott találtam az üzletemben felakasztva. Nem tulajdonítottam a dolognak nagy fontosságot; mert láttam, hogy a maga cége van a béléseben és Cs. L. monogram van benne.

Sugár időközben elutazott és ma hazajött. Ma délután az üzletében megjelent Csillag mérnök.

— Felöltőt akarok rendelni, — mondta.

— Miért siet egy? Hiszen magának még jó a felöltője.

— Jó, jó, de azt én már nem hordhatom, mert ellopták.

— Hát amíg az új készen lesz, addig magának egy egészen jó kabátot, nehogy meghűtse magát, — mondta Sugár és ezzel átadta Csillagnak az elveszítettnek hitt felöltőt.

— Hisz ez az én kabátom, — kiáltott föl Csillag.

— Hát persze, hogy a magáé. Ugy-e, hogy megmondtam, hogy magának még nagyon jó felöltője van.

TANÜGY.

(—) Új tanárok. Az aradi polgári iskola növendékeinek nagy száma tette szükségessé az intézet kettéosztását s a Ferenc-téren már épül a második polgári iskola új hajléka. Az iskolaszék csütörtöki ülésén tölti be az új tanári állásokat. A hirdetett pályázat csak formai volt, mert a megválasztandók már évek óta ideiglenes alkalmazásban vannak, így Fekete József, ki három éve, ifj. Szathmáry István, aki második éve s végül Szántó Péter, aki szintén már tanít a polgári iskolában. A rajtanári állásra egyedül pályázó Balla Frigyes festőművész, akival az iskola kiváló erőt nyer. A jelenleg alkalmazásban levő Záray Jenő tanár, ki Kovács Vincét helyettesíti, nem is adta be kérvényét.

Gróf Leiningen Frigyes a fogházban.

Az aradi vértanu rokona — házasságtörő.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 14.

A halhatatlan aradi vértanunak, Leiningen-Westerburg Károly grófnak egy családtagjáról megdöbbentő hírt hoz a berlini táviró. A hős tábornok unokaöccse, Leiningen-Westerburg Frigyes gróf évekkel ezelőtt súlyos deliktum miatt fogházbüntetést kapott, de elmenekült. Azóta sok év telt el s a gróf a legmagasabb osztrák mánás-körökben fordult meg, ahol természetesen senki sem sejtette, hogy az elegáns főúr büntető ítélet alatt áll. Most a gróf önként jelentkezett a büntetés kitöltésére. Az eset főuri körökben kinos feltűnést keltett.

A gróf bűnügyéről egy berlini távirat a közetközöket jelenti:

Leiningen-Westerburg Frigyes gróf néhány nap óta a butzbachi fogház lakója. A grótot, aki a hős vértanunknak, Leiningen Károlynak unokaöccse, több mint tíz évvel ezelőtt a hesseni törvényszék házasságtörés miatt fél évi fogházra ítélte. A gróf ekkor elmenekült ilbenstadti családi kastélyából és Bécsben telepedett le. Azóta a legelőkelőbb bécsi köröknek lett ismert tagja és legutóbb is a bécsi virágkorzón mint zsűritag szerepelt. A gróf azonban visszavágyott hazájába s néhány nappal ezelőtt elhagyta Bécsset. Hazament és önként jelentkezett a törvényszéknél, hogy büntetését leülje. A büntetés kitöltése után Leiningen gróf visszatér családi kastélyába, Ilbenstadtbba.

Kelepcében a leánykereskedő.

Botrány a budapesti pályaudvaron.

— Az Aradi Közlöny tudóstíjójától. —

Arad, október 14.

Hetek előtt megjelent a budapesti hetedik kerületi kapitányságon H. Ida virágárusleány a tarátnőjével és elpanaszolta, hogy a pályaudvar környékén és a várótermek előtt levő folyosón megszöktették őket két fiatalember, akiknek egyikét Sinkovics Ferencnek hívják és bajuszkötőket árusít. Arra akarta Sinkovics csábitani a leányokat, hogy külföldre menjenek, ahol egy vendéglőben kaphatnak elsőrangú alkalmazást. A leányok úgy gondolták, Sinkovics és a barátja leánykereskedőkkel áll összeköttetésben, elmentek tehát a rendőrségre, elmondták a dolgot. A hetedik kerületi kapitányságon azt a tanácsot adták a két fiatal leánynak, hogy szívesen fogadják el az ajánlatot és az utolsó pillanatban adják át a két embert, — akikről időközben megállapították, hogy tényleg leánykereskedőkkel állanak összeköttetésben — a rendőrségnek. Így is történt.

Ma este kellett volna elutazni a két leánynak a bajuszkötő árusítóval. Közvetlenül a fiúmet gyorsvonat elindulása előtt H. Ida leugrott a vonatról, besietett a rendőrszobába, ahonnan két rendőr elfogta Sinkovics Ferencet. Es védekezett, ordított, nagy botrányt csapott. Alig bírtak vele a rendőrök. Nagy csődület támadt a Perronnon, sok nézője akadt a botránynak. Hiába mentegeltődött Sinkovics, a keleti pályaudvarról bevitték éjszaka a főkapitány.

Működik az ellenkoalíció.

Hodzsa Milán a szocialista szövetezésről.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 14.

Andrássy Gyula gróf választójogi javaslatára, mely a magyarság fölényének megóvását célozza, természetesen elsősorban a nemzetiségek ellen irányul. A pluralitással azonkívül a szocialisták sincsenek megelégedve, mert a munkásszavazatok száma nem emelkedik arra a magasságra, amelyet a Kristóffy-féle javaslat alapján elértek volna. E miatt a nemzetiségi és a szocialdemokrata párt elkeseredett harcot indított a belügyminiszter választójogi reformja ellen.

A közös célok a két pártot annyira közel hozták egymáshoz, hogy teljesen egyöntetű taktikával folytatták a küzdelmet. Most a két tábor még szorosabbra fűzte a köztük fenálló viszonyt az által, hogy a pluralitás ellen blokkot alkotnak és így szövetezve agítálnak országsszerte a javaslat megbuktatása érdekében. Az aradi szociáldemokratapárt legközelebbi népgyűlését a nemzetiségekkel együtt rendezte s a gyűlés szónokai között a szocialista pártvezérekön kívül több nemzetiségi képviselő, köztük Hodzsa Milán tót nemzetiségi képviselő is szerepel. Hodzsa egyébként ma nyilatkozott is a választói reform ellen a szocialistákkal együtt vezetett akcióról s a következőket mondotta:

— A szövetezés tényleg létre jött a nemzetiségi s a szociáldemokratapárt között és néhány hét óta erőteljes működést fejt ki. Hogy nem lépünk vele a nyilvánosság elé, annak az a magyarázata, hogy nem foglalkozunk egyre kommunikációval, de az bizonyos, hogy a blokk dolgozik, még pedig nagyon jól és erősen dolgozik. A pluralitás el fog tűnni s kell is, hogy eltűnjék Magyarország politikai életéből.

A szociáldemokratapárttal való együttműködésünk annyira igaz, hogy mi, nem-

ságra, ahol letartóztaták. Az új büntetőperrendtartás szerint a leánykereskedés már nem kihágás, hanem *büntető*, ezert a törvényszék fog ítélkezni Sinkovics Ferenc fölött. Ez az első eset, hogy leánykereskedőt a bíróság elé állítanak. Holnap kísérik át az ügyészségre. A barátját pedig, aki a pályaudvarról megszökött, keresi a rendőrség.

HIREK.

Az aradi vértanúk ünnepe Párisban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 14

A párisi magyarság október 10-én, szombaton este ünnepelte meg az aradi gyásznapi évfordulóját a párisi magyar egyesület helyiségében. Az egyesület dísztermét külön erre az alkalomra díszítették fel, az előtérben a gyászfátyollal letakart nemzeti zászlóval, a címerekkel s Zichy Mihály korszerű festményeivel és rajzaival.

Az ünnepi est a Hymnusz akkordjaival kezdődött. Méhes Lajos alelnök nyitotta meg az estét s Hadik Béla tanár megtartotta hosszabb és lelkes éljenezésektől megszakított előadásban a nap jelentőségét.

Mély hatást keltett kelenföldi Telkes Nóra szavalata, ki Zempléni Arpádnak a „Kufsteini foglyok” című nagyszabású költeményét adta elő. Vojka József tárogatón játszott el nagyművészettel néhány melábus kuruc nótát és úgy a hangszer mint a régi magyar dalok erősen impresszionáltak a jelenlevő franciákat is és ezek kitörő tapsban fejezték ki tetszésüket.

Pető Sándor szavai zárták be a szép ünnepséget, melyben buzdította az ottlevő magyar szülőket, hogy a magyar haza szeretetében neveljék gyermekeiket.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 15-én az időjárás: Bayhe, száraz.

— Ferenc Ferdinánd az olasz királynál. Rómából jelentik: Ferenc Ferdinánd trónörökös legközelebb Viktor Emánuel olasz király látogatására Rómába utazik. A látogatás, melyhez a Vatikán beleegyezését adta, összefüggésben van Olaszországnak az annexió kérdésében tanúsított békés magatartásával. Ezt a hírt késő éjjel megcáfolták.

— József főherceg beteg. Nagytapolcsányból jelentik: József főherceg meghülés folytán megbetegedett és néhány napig kénytelen az ágyat őrizni.

— Kitüntetett lelkész. Makóról írják: Nagy Károly makói függetlenségi pártelnököt, r.f. lelkészt, ismert költőt, éfelsége királyi tanácsossá nevezte ki. Nagy Károlyt kitüntetésé alkalmából számosan üdvözölték, közülük elsőnek Justh Gyula képviselőházi elnök.

— Csernoch püspök Aradmegyében. Márton napján, november tizenegyedikén Aradszentmárton községben bucsu lesz. Ugyanerre a napra var kitűzve a bérmálás is, amelyen Csernoch János csanádi püspök fog funkcionálni. A község lakossága nagyban készül az új főpásztor ünnepélyes fogadtatására.

— Papok gyűlése. A felsőcsanádi esperesi kerület a hó 12-én Kevermesen tartotta őszi gyűlését a kerületi papság nagy részvételével. Dörner József esperes rövid ima után megnyitván a gyűlést, üdvözli paptársait, majd felolvastatja X. Pius pápa aranymiséje alkalmából kibocsátott pápai körlevelét, melyet a kovácsházi

esperes, Rézsa József kitűnő magyar fordításában hallgatott meg a gyűlés. A körlevél felolvasása után gyakorlati lelképásztori eszékéről folyt a vita. Az indítványok során Mikályosi Gyula kisiratori plebános indítványozta, hogy a kerület papsága kérje ki Csernoch János püspök legmesszebb menő támogatását a párbérlény rendezésére. A gyűlés az indítványt Ockring Albert kevermesi plebános hozzászólása után magáévá tette. Az élénk eszmecsere után a folyó ügyek elintézése került sorra, melynek végeztével elnöklő esperes az őszi gyűlést néhány szóval bezárta.

— Felbomlik a szerb-horvát koalíció. Szerajevéből jelentik: Mandics alpolgármester, Stadler érsek bizalmasa egy itteni lapban szenzációs cikket közöl a szerb-horvát koalíció küszöbön álló felbomlásáról. A koalíció annak idején a híres fiumei rezolúcióból a bosnyák kérdést kirekesztette, hogy a szerbek is csatlakozzanak a koalícióhoz. Az annexió bekövetkeztével kétségtelenné vált, hogy a szerbek ama követelése, hogy Bosznia Szerbiához csatoltassék, többé nem fog teljesedni. E miatt a szerbek el vannak keseredve s ki fognak lépni a koalícióból.

— Cukorgyár Nagyváradon. A Nagyvárad írja: Hiteles forrásból értesülünk, hogy Nagyváradon nagyszabású gyáralapítás van megindulóban, amely örvendetes kihívással lesz a város és vármegye közigazgatására. Mozgalom indult meg ugyanis egy hatalmas tőkével dolgozó cukorgyár létesítésére, s a mozgalom már oly komoly alakot öltött, hogy az alapítás vezéremberrel legközelebb a nyilvánosság elé lépnek. Ebben a nagyfontosságú ügyben Hatvany-Deutsch Zsigmond, a magyar közigazgatási élet vezéralakja, november 8-án Nagyváradra érkezik.

— A városok képviselői a tisztviselő-kért. Budapesti tudósítónk jelenti: A törvényhatósági joggal felruházott városok képviselői, mintegy negyvenen, ma értekezletet tartottak s elhatározták, hogy holnap küldöttségileg memorandumot nyújtanak át Wekerle Sándor miniszterelnöknek és Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek, arra kérve őket, hogy a kormány által a városi közigazgatási költségek fedezésére a költségvetésben felvett két millió koronát kizárólag a városi tisztviselők fizetésének kiegészítésére fordítsák. Itt említjük meg, hogy a városi tisztviselők ez ügyben pénteken szintén küldöttségileg tisztelegnek a pénzügyminiszternél és a belügyminiszternél.

— Sztrájk az Operában. Budapesti tudósítónk jelenti: A magyar királyi operaház alkalmazottai sztrájkra készülődnek. Már tavaly nagy deputáció kereste fel Andrássy Gyula gróf belügyminisztert, akiől a végkielégítés és labór-ügy rendezését kérték. A miniszter akkor ezt meg is ígérte, de intezkedés mindaddig nem történt. Most kitört az elégtelenség az alkalmazottak között és ha kívánságaikat rövidesen nem teljesítik, sztrájkba lépnek. Nagy elkeseredést szült a körítések között Mészáros igazgató ama parancsa, hogy a Mignon századik előadására borotváltassák le a bajuszukat.

— A német császár feltaláló. Berlinből táviratozzák: Egy itteni könyvnyomatos lap híradása szerint Vilmos német császár egy fékkészüléket talált fel, amely kizárja azt, hogy a fék bármikor is felmondja a szolgálatot s ennek következtében igen sok szerencsétlenségnek veszi elejét. Különösen a száguldó autómobiloknak szolgál nagy előnyére a találmány, amelyre, mi-

helyt annak gyakorlati haszna bebizonyul, a császár szabadalmat fog kérni.

— Az aradi ortodox izraeliták kérelme. Az aradi ortodox imaegyesület arra kérte Aradváros közigazgatási bizottságát, hogy terjessze fel pártolólag a kultuszminiszterhez az egyesületnek ama kérelmét, hogy az aradi ortodox zsidók külön hitközséggé alakuljanak. A közigazgatási bizottság múlt havi ülése bizonyos hiányok miatt visszautasította a kérvényt, melyet a folyamodók most kiegészítve újból benyújtottak. A város közigazgatási bizottságának mai ülésén Kádas Kálmán főjegyző, mint referens a pártolólag való felterjesztés ellen nyilatkozott, kijelentve, hogy a külön imaegyesületbe tartozó ortodoxoknak ma is megvan az alkalmuk arra, hogy szertartásaikat saját kívánságaik szerint gyakorolhatják, a kérelmezett „adminisztracionális különállásnak” szükségét pedig nem látja. Mélek Lajos bizottsági tag a pártolólag való felterjesztést ajánlja annál is inkább, mert a különválás úgy sem érintené lényegesen az anyahitközséget. Bobitsék Ágoston, Szakelcsay Lajos, Varjassy Árpád a főjegyző előterjesztését pártolták. Varjassy Árpád ez-irint a mostani izraelita hitközség kulturális intézményeivel, hazafias szellemével minden tekintetben olyan, hogy annak megbontása káros volna különösen a jövő szempontjából, amikor majd a külön vált hitközségbe a kultuszterhek elől mind többen és időbben lépnek be. A közigazgatási bizottság ezután elhatározta, hogy a kérelmet pártolás nélkül terjessze fel a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

— Angol nők tüntetése a választójogért. Londonból táviratozzák: A suffragettek kísérlete a parlament épületének megrohanására, teljes kudarcot vallott, miután nem tudták áttörni a rendőrök sűrű sorait. Nyolc női és négy férfihívét a női választójognak letartóztatták és több tüntetőt megsebesítettek. Ezenkívül különböző helyeken tizenkilenc munkanélkülit tartóztattak le. Késő este a tömeg Caaringcrossban számos ablakot bevett.

— Tűzkatasztrófa egy bányában. Königshütteleből táviratozzák: Ma délelőtt a königshüttele bányában tűz támadt, amelynek több munkás áldozatul esett. Eddig hat halottról tudnak, akik közül kettőt már napvilágra hoztak.

— Egy örült rémtette. Borzalmas gyermekgyilkosságról ad hírt tudósítónk: Széltátye községben már hónapok óta rejtélyesen tartotta a lakosságot Kruks Ilse elmebeteg ember, akit már két ízben elbocsáztak a tébolydából. A foglalkozás nélküli, alamizsnából tengődő elmebeteg három hónap előtt újra rohanok törték ki a szótka való: ázozos veszedelem volt a községbe. Tegnap délután a félelmes ember belépözött Jové Demeter házába, ahol csak egy másfél éves apró gyerek volt otthon. A szerencsétlen gyermeket az örült ember rettenetes kegyetlenséggel lemészárolta és felbonította. Mikor a házbeli haza vetődtek, ott találták az örült embert amint a meggyilkolt gyermek háját vagdala egy vértől párolgó késsel. A dühöngő örültet a szomszédokból összeverődött emberek megkötözték s beszállították a nagyvárad elme-kórházba.

— Garzdátlan nagy összeg. Nizsdából táviratozzák: Egy halász Mentone közelében a tengerparton bolgár bankjegyekkel megtöltött kasszát talált. A rendőrség azt gyújtja, hogy a kassza két bolgár postabivatalnok néhány évvel ezelőtti elkövetett lopásából származik, mely alkalommal kétszáz ezer frank tűnt el.

— Garzdátlan nagy összeg. Aradszentmárton községben veszett eb garzdátlanodott és megart egy tizenhat éves szép fiatal lányt,

Dung Borbálát. A esondórság a veszett kutyát hosszas hajsz után agyonlőtte. A megmarlt leánykát felszállították a budapesti Pasteur-Intézethez.

— A feltökény férj beszúja. Kegyetlen módon végzett tegnap egy bírui földműves feleségének csábítójával. Tegnap este véletlen folytán rájött arra, hogy szomszédja szemet vetett a feleségére és ezért a csábítónak kitűtötte az egyik szemét. A rómes eset részletei a következők:

Dragos Nika negyvenhat éves bírui gárdának nagyon megtetszett a szomszédja, Csercsel József, esinos, fiatal felesége. Bolordult az asszony után és minden lehetőséget elkövetett, hogy az asszony kegyelme jusszon. Hogy ez sikerült-e neki, arról haligat a krónika. Tény az, hogy tegnap este, amikor észrevette, hogy a férj eltávolok hazulról, gyorsan átcsont a szomszédba és udvarolgot az asszonynak. A férj valamit ottthon felejtett, visszafordult és otthon találta vetélytársát. Dragos a férj láttára kiszaladt az udvarra, a felbőszült Csercsel utána. Csercsel az udvaron felkapott egy hegyes kődarabot, és azzal vetélytársának kiütötte a jobb szemét. Dragos ez-nehézközben még oly szerencsétlenül esett el, hogy koponyacsonttörést is szenvedett. Ápolás végett vitték a temesvári kórházba, míg a merénylő férj ellen megindították a büntető eljárást.

— Körözött angol levelező. A budapesti büntető törvényszék vizsgálóbírája elfogató parancsot bocsátott ki Novák Henrik privigyel születésű se éves angol levelező, fordító ügyök ellen, aki az utóbbi időben rengeteg sok csalás és sikerkasztás büntetést követte el. A nyomozó levél szerint Novák a Diamant és Vadas cég Diamant Richard belagjának ad a ki magát mint ilyen, a céggel összeköttetésben álló H. Jolde és Társa párisi és a Ferguson, Scha és Sous glasgovi cégől több száz font sterlinget és egy 1500 koronára szóló csekket a legkörülmönfontabb ravasssággal kicsalt. A rendórség megállapította, hogy Novák itt Budapesten hasonló körülmények között csalt ki a Schwarz és Tauber cégtől közel ezer koronát és a pénzszel megsejtöktö. Az elfogató parancs szerint Novák Henrik beszélt magyarul, németül és angolul. Termete, testalkata szikár, arca kerek, arcsíne, haja és szemöldöke barna, szeme fekete, orra és szája rendez, álla hegyes, bajszja fekete, szatált csak oldalt visel. A személyleírát a rendórség kiosztotta a detektívek és az illetékes nyomozó vidéki hatóságok között, hogy az elfogató parancsnak eleget lehessen tenni.

— Betörés. Argyelán György ósentsannai kereskedő üzetébe ma este Bucáj Constantin, Bugy Juen, Ceurdár Ilie és Bucár Mikuláj suhancok betörték és onnan egy oldal szalonát, több süveg cukrot és a kóchban talált összes készpénzt ellopták. A esondórság a tetteseket letartóztatotta.

— Megégett leánya. A nagyhalmágyl járásban lévő Táács községben egyedül hagyták a szülei Igrük Anna kis leányt. Ez kiment a gyümölcsesárlóhoz és ott annyira összeégett, hogy ma meghalt. Az ügyesség vizsgálata ot indított.

— Perzsaszényegok. Perzsaszényeg rak-táram Szabadság tér 10. szám alatt megnylt. Schwarzs Zsigmond. 2193.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítá-sára; — háziag — Vojtek és Weissnál. 191

● A kiváló kör- és Hódolmas gyógyforrás ●

SALVATOR

vess- és hólyagbetegségeknél, kövszényeg, embert-betegségeknél és haragos bántalmaknál kiváló hatású. Természetes vasmentes savanyúvíz.

● Kapható ártayvizeskódozóban vagy a Salvo-Lápnál ●
Salvator-Forrás Városától Budapest, V. Budaörsi kaputól 8.

TARKASÁGOK.

(A muzsikális tolvaj.) A kirakatnyitás — rendőri értelemben véve a nyitás — nem tartozik a legelőkelőbb tolvajlasi nemek közé. A bohém világ ezt a még előkészítő tanfolyamon buzgólkodó suhancoltvajoknak szokta átengedni.

Mindazonáltal a kirakatnyitás mégsem utolsó rendü „szénk”. Kell bizony hozzá leleményesség, fürge ész s azután fürge lábak. Csak úgy buta kézzel belefogni nem lehet. Különben maga a járókelő közönség ront rá a tolvajra legeléször.

Egy aradi ismert tolvaj, aki már sokszor bukott be a rendórséghez ismerkedésre, szintén ezt vallja s ezért váltig törte fejét olyan trükkön, a melynek oltalma mellett nyugodtan dezsálhatja azokat az ingerlő szép kirakatokat.

Erre a szezonra is kifundált valamit: a vidám ének-ört Odaállt egy-egy kirakathoz. A világ legártatlanabb aréval betűzte az ákulesot a kirakat zárjába. Kinyitotta s kezdte sorra peregetni az ékszüert, csipkét, már ahogy jött.

Közben pedig jókedvűen dudolta:

„... adj egy csókot
Cipi cupi cuppanósat,
Adj egy ides csókot
Drága kis baba.”

A fülemile nem tolvaj madár, ki sejtette volna tehát a mi fülemilénkben a gazembert. De egyszer aztán arra jött a rendórség egyik tagja, a muzsikális Hoffmann hadnagy, ahol a tolvaj megint nagyban idezgetett Hunyadi Lászlólból:

„Ha férfi lelkedet
Egy hölgyre feleved.”

— Hamis, jaj, hamis! — mordult rá Hoffmann, akit üres órában zenezenének tartanak a barátai. Ha nem tud énekelni, ne énekeljen opera áriákat. Jó lesz magának a „Szerefnék szántani is.”

— De nini! Mi ez? Hissz te vagy a csibész! Mit csinálsz te itt?

— Rakosgatok. Itt vagyok most üzletben.

— Igen?! Ne majd megkérdezzük.

A tolvaj előtt elcsótvált a világ, se szó, se beszéd, kezdte nagy iramodással a lábait szedni. Nem sikerült. A rendörkapitány-jelölt utána vetette magát és nemsokára már ezt dalolhatta a tolvaj:

„Szalmaszál a vízbe,
Engem rendör vízbe.”

(A kutya-adó.) Az adópénztárnál többször megsürgött adóját fizeti be egy polgár. Először egy intőt, hogy 2 korona kutya-adót fizessen. Melőtt fizetne, azt mondja:

— Kérem alásan, kifizetem a kutyapecórt, ha muszáj, pedig hát nem igazságos.

— Hogy-hogy?

— Hát úgy kérem, hogy nincs is nekem kutyám.

— Hát akkor kié a kutya?

— Nem tudom én kérem. Nálam az udvaron csak élvezeti jogon eszi a fene.

(Regrutasors.) A regrutakiképzésben a „Halb-inalin” valamelyik század elrontja a frontot egymásután vagy tízszor. A kapitány ur persze dühbe garal és odakiált az őrmesterhez:

— Örmester! Regruta Czupák és Dian 6 nap egyes.

— Jelentem alásan kapitány ur, a két regruta maradi, most nincs is kirukkolva.

— Az nekem mindegy. — ordít a kapitány — mert ha kilettek volna rukkolva, ok is rontották volna a frontot.

Új Kossak-mütermem Aradon.

Egyáltalán nem túzás, ha ezt mondják, hogy valamely város kulturfokának megítélésénél az ott lenálló fényképészeti mütermek művészeti fejlettsége is tekintetbe jó. A szomszédos Temesvárnak bizonyos tekintetben dicsőségére vált az, hogy például Kossak József ottani fényképészeti mütelepe, mely egy három emeletes palotaszörü saját nagy házat elfoglal és a szakvilágban európai hírre tett szüert, immár egész raját alapította meg a legmodernebb mütermeknek, melyekkel a verseny alig vehető fel. Így mindenekelőtt Budapesten a Kósuth Lajos-utcában arat diadalt diadalra a Kossak név és gyüjti maga köré a társadalmi és művészi köröket, de nagy pezslót vívott ki a cég a saját rendszerü nagyszabásu képnagyító intézetével is, melynek üzeme a külföldre is kiterjed és amelyet az ily be-rendezések felett nem rendelkező fényképező intézetek is előszeretettel vesznek igénybe. A budapesti müintézeteken kívül, mely ma a fővárosban dominál, még két müterme van a Kossak cégnek Temesvárton, azután egy müterme Buziás furdőben.

Kossak József tudvalevőleg Aradon is alapított annak idején egy mütermet, mely azonban időközben más vezetés alá került. A cég főnöke, Kossak József cs. és kir. udvari és kamarai fényképész, most, mint értesülünk, az aradi mütermet ismét saját tulajdonába átvette és azt teljesen átalakította új be-rendezéssel személyesen fogja vezetni, támogatva számos éven át kipróbált temesvári feles üzletvezetője, Komáromy J. által, aki Temesvárton, különösen a felvételek modera és hatásos vezetése, valamint a nagyítási müterem és az olajfestésü fényképek külön mütermekének vezetése által tünt ki.

A Weitzer János utca 3. sz. alatti gyönyörűen átalakított új Kossak-féle müterem, mint meggyőződhettünk, igazi látványosságot nyújt már gazdag tartalmu képkirakataival, melyeknek szemlélete tulajdonképpen minden dícséretet feleslegessé tesz. Eltekintve az alakek művészi és teljesen modera és természetes tartásától, a világlítás mesteri és megkapó hatásu alkalmazásától és a hasonlatosságnak az életteljes közvetlenséggel való együttes érvényesülésétől, a képeknek technikai tökélye is megragadja a hozzáfertő esodálát. Itt aztán valóban minden elképzelhető száner bámulatos izléses jut érvényre: akvarellek, pigment és gumminyomata képek, teljesen önálló kivitelü olajfestésü araképek, melyek semmiképpen nem emlékeztetnek az ugynevezett olajszinezésü fotografiákra, főképpen pedig a Kossak féle udvari fényképező cég nagyított képei, egyesek és ériási csoportok, melyeknek koncepciója épügy megkapja a nézet, mint a finom hatásokra annyira alkalmas szépiatónus mesteri alkalmazása. Szenzációs újdonság számba mennek a Lamiere féle közvetlen szines fotografiák, melyeket a Kossak féle mütermek körülbelül egy esztendő óta nagyszerü sikerrel kultíválnak. Ezekre a képeken minden szin természetes eredetü, egyetlen esztvonás szinesen rajtuk. A festmények, valamint nagyobb képek csupa akadémiaili képzettségü festőnek a keze munkája, akik a temesvári középpontú intézetben működnek.

Semmi kétségünk benne, hogy Kossak cs. és kir. fényképezőnek új aradi müterme a hírneves cég sikereinek sorozatában egy jelentős új vívmányt képez és az aradi közönség színet-javát meg fogja hódítani.

3305

TORVÉNYKEZÉS.

§ Pör egy biciklil mlatt. Mulatságos ügyet tárgyalt ma az aradi járásbírószág. Koch Dániel aradi kerékpáraktáros bepörölte P. J. dr. kis-jenőli ügyvédet, aki egy kerékpárt vett nála évekkor elelőtt s az arát nem fizette meg. A pörben ma tartották tárgyalást az aradi járásbírószág előtt, ahol az ügyvéd szal védekezett, hogy amikor a kerékpárt vásárolta, még kis-korú volt. Így aztán egy kiskorúsági bizonyítvány segítségével meg is nyerte a pört.

§ Kardosék bankja. Budapestről jelentik: A mai tárgyaláson folytatták a kiballgatásokat. Stern Gizella volt ma az első tanu. A Lászmiltoló Banknál gépiróndó volt. Nem tud semmit és nem emlékszik semmire. Alszei Kálmán asztalosmester igazgatósági tag volt a szövetkezetnél. Azt vallja, hogy irt alá szives-ségi váltókat s fedezetnek kapott betétli könyveket, de azzal a megjegyzéssel, hogy a pénzt nem veheti ki a bankból. A cződ után pörösl-tették egy váltóját, más kellemetlenség nem

érte. Depott Adolf könyvelő volt a Lezármított Banknál. Azt vallotta, hogy kezdettől fogva meggyőződése volt, hogy az intézet Usletileg rosz. A Vajda féle elikkasztott 100.000 korona kaucióról azt mondja, hogy ez az összeg betét volt és nem kaució. A tárgyalást holnap folytatják.

Vérzegénység

ellensúlyozásul tessék SCOTT-féle Emulsiót használni, a mely a vért gazdagítja és a test húsát szilárdítja és egészségessé teszi.

A Scott-féle Emulsió

egyaránt hatásos fiatalnak és öregnek. A gyors javulás meglep és kielégít.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védelmét — a halászt — kérjük figyelmeztetni.

Próbálják meg

és meg fogják erről győződni, mint a hogy ezren és ezren győződtek meg róla az utolsó 82 év lefolyása alatt.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamely aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, sziveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárban való reprodukálás céljából.

Összes vidéki levelezőinknek Sziveskedjenek a községükben található mindennemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen közölni velünk. Sziveskedjenek ezenkívül a közélet előjárásának névsorát, az ottani pénzintézetek tisztikarát, egyesületek, kaszinók, szövetségek tisztikarát velünk közölni. A tanítók és lelkesek nevét, a postakezelő nevét, az Iparvállalatok és tulajdonosok felsorolását szintén sürgősen kérjük.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Nagyhalmgyi bányavasút. A kereskedelmiügyi miniszter Meissel és társai betéti társaságnak az aradi és csanádi egyesült vasutak Nagyhalmgyi állomásából kigazolag egyrészt Vosdociig, másrészt Ssib, Hucaesti és Lunbán érintésével a nagyhalmgyi magánbányákig vezetendő vasutvonatra az előmunkálattal engedélyt megadta.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 14.

Amerika ¼-el olcsóbb. Mikelt 15 ezer mm. tartott áron.

As áruk 50 kilométert számítva:

	Dél szánt	2 órai szánt
Buna áprilisra . . .	12.13—12.14	12.14—12.15
Buna októberre . . .	12.03—12.04	12.03—12.04
Zab októberre . . .	8.84—8.85	8.84—8.85
Rész októberre . . .	9.84—9.85	9.84—9.85
Tengeri májusra . . .	7.45—7.46	7.45—7.46
Rész áprilisra . . .	10.17—10.18	10.16—10.16
Rész áprilisra . . .	8.57—8.58	8.57—8.58

Erdő 5 ábrar:

Összes ártóanyag 698 —

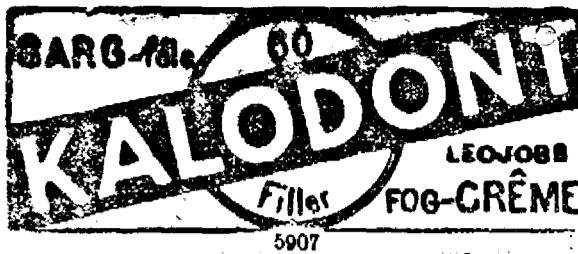
Budapest-kőbányai sertéskezeskedelm.

— Október 14. —

Magyar ártóanyag: Öreg nehés páronként 400 kilogrammra felül súlyban — fillérig; kősz páronként 400—400 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig; szőlő páronként 820 kilogrammra felül súlyban 122—123 fillérig; szőlő páronként 251—320 kilogrammra terjedő súlyban 124—124 fillérig; könnyű páronként 200 kilogrammra terjedő súlyban 124—124 fillérig.

Szarvas: Nehés páronként 360 kilogrammra felül súlyban — fillérig; kősz páronként 240—360 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 360 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig.

Szerkesztőnk: Október hó 9. napján volt közlés 22.100 darab, október 10. napján 25.200 darab, október 11. napján 28.300 darab, október 12. napján 31.400 darab, október 13. napján 34.500 darab, október 14. napján 37.600 darab, október 15. napján 40.700 darab. A híres sertés ártó anyag: 20.000 darab.

IDEGENEK ARADON.

— Október 14. —

Fehér Kereszt szálloda. Vilhelm L. utazó Bécs. — Spitz Henrik utazó Bécs. — Hirsbein Vilmes utazó Bécs. — Tomcsányi Gyula miniszteri tanácsos Budapest. — Racsányi Péter hadnagy Nagyszében. — Erdős József utazó Budapest. — Denk Emil utazó Budapest. — Pánes Izó utazó Budapest. — Hönszle Endre utazó Bécs. — Kaufmann Gyula utazó Budapest. — Jerkovits Ferenc utazó Tótkomlós. — Rikárd Leó utazó Bécs. — Holstein Sándor utazó Budapest. — Stern Zsigmond utazó Budapest. — Mandl Pál utazó Budapest. — Feledi Dező igazgató Budapest. — Hermann Miksa utazó Budapest. — Förster József utazó Budapest. — Sterlinger Gusztáv utazó Miskolc. — Benkó Gábor utazó Budapest. — Kállai Dávid utazó Budapest. — Diszkand György kereskedő Miskolc. — Szarka Elek földbirtokos Fibi. — Gyalai Samu utazó Budapest.

Központi szálloda. Berger Jakab utazó Budapest. — Dávid János és Pál földbirtokos Ojecs. — Granti József utazó Budapest. — Orv. Fische Anna maganzónó Nagyk. — Fülöp Géza dr. ügyvéd Borosjenő. — Diamant Herman utazó Budapest. — Fülöp Károly dr. ügyvéd Borosjenő. — Hugar Mór utazó Budapest. — Woszetzky Sándor utazó Budapest. — Stern Gyula kereskedő Budapest. — Perlstein Ignác utazó Budapest. — Kiss Ignác utazó Budapest. — Vanja Lajos utazó Budapest. — Hlom Lajos utazó Hatvan. — Kartom Aladár igazgató Borosjenő. — Hanatsek József utazó Bécs. — Törner Norbert utazó Bécs. — Nölberg Havel főmérnök Magdeburg.

Vass szálloda Engléder Mór utazó Budapest. — Dániel Pál földbirtokos Budapest. — Kozma Antal dr. ügyvéd Kiszjenő.

Pannonia szálloda. Szucsó N. papnővendék Kóhalom. — Krisztián János dr. ezredvezős Nagykikinda. — Tempeleán Kornél papjelölt Dragotján. — Kövály Lajos hadnagy Nagyalmagy. — Weiszdorff Zsigmond utazó Budapest. — Pfeifer Sándor utazó Temesvár. — Brill Adolf utazó Szeged. — Nádudvary Dező dr. orvos és neje Dézna.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1908. évi október hó 15-én:

B) bérlet. B) bérlet. Maleczky Bianka, a temesvári színház operatársulatának vendégfelléptével:

Mignon.

Regényes opera 4 felvonásban. Gothe „Meister Vilmos tanuló évei” című regénye után írták: Sarré és Barbieri. Fordította: Ormay Ferenc. Zenéjét szerlette: Thomas A.

SZEMÉLYEK:

Meister Vilmos Ferrari A.	Fridrich Jarno	Faludy E.
Lotharó Ladiszlav J.	Mignon	Polgar S.
Laertes Hunyady J.	Szolga	Wassák V.
Philine Maleczky B.		Pintye J.

Kendés 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.) Réma égése. Világszenvedés. Műsor 1908. október hó 15-én csütörtök:

1. Pardón. Legújabb bohózat. — 2. Egy öreg tanító életévé. Megható. — 3. Olasz sportnap. Sportkép. — 4. Pierrót anyja. Dráma. — 5. Róma látképe. Látványosság. — 6. Húzó képeslevegőlapok. Látványosság. — 7. Az anyós képe. Kacagató. — 8. akrobata betörők. Bohózat. — 9. Réma égése. Látványosság. Nézői díjazottak.

Minden előadás alatt katonasans játszák. — Cukrázda. — Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 8 órától 8 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 50 fillér, III. hely 20 fillér, IV. hely 10 fillér és V. hely 5 fillér.

Mindeddig felülmúlhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor. fehér 3 kor.

Maager Vilmostól Bécs. 3276

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általános bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,

III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.

Vászen maradék olcsón kapható!

Több mint 25 év óta elismert legolcsóbb bevásárlási forrása.

Kilényi C. és Társa

dívat. kézmű, rövidára és fehérnemű üzlete a „kék golyóhoz” Arad, József főherceg-ut 11. szám. (Karlina-utca sarkán.)

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát a legújabb kosztüm kelmékben, blouse selymek, flanel és barchendek remek mintákban, vásznak, szőnyegek, asztal- és ágy-garnitúrák nagy választékban. Szőrme-boák, sapkák, keztyűk, trikók, posztó és berini kendők a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.

Különlegességek gyermek plüsch és berlini kabátkák, ruhácskák és Capischonokban. Gyermekcipők, iskolatászkák, sarkoszorok és még igen sok cikk 1931

Legolcsóbb bevásárlási forrása.

Vászen maradék olcsón kapható!

Legideálisabb szer az arc és kéz bőrének ápolására az

„FIZOR”

mely a legkényesebb követelményeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógyszerárban és gyógyszerár üzletekben.

Főelárulási hely: 1512

WOJTEK ÉS WEISZ Gyógyaru nagykereskedő aradnál Aradon.

Kapható Hegedűs Gyula üzletében.

Egy üveg ára: 1 korona 20 fillér.

18867—1908. sz.

Aradvármegye alispánjától

Árverési hirdetmény és feltételek.

A gyulavarsándi Körös hidon gyakorolható vámszedés bérbeadásának biztosítása végett 1908. évi november hó 18 ik napján d. e. 10 órakor a vármegye háza kis üléstermében zárt ajánlati versenytárgyalást fogok tartani.

A bérbeadás feltételei a következők:

1. A vámszedési határidő 1909. évi január hó 1-én kezdődik és 1910. évi november hó 30-áig tart. Az évi bérösszegre vonatkozó kikiáltási ár 2500 korona.

2. A szedhető vámdíjak bárca használatának kötelezettsége mellett a következők:

- a) Minden jármű után 8 fillér.
- b) Minden befogott vagy szabadon hajtott marha után 4 fillér.
- c) Minden 2 éven alóli borju, csikó, valamint minden darab apró marha (juh, kecske, sertés stb.) után 2 fillér.

3. Ezen vámszedés alól mentesek a közutak és vámokról szóló 1890. évi I. t.-cz. 99. §-ában felsoroltak.

4. Aradvármegye törvényhatósága átadja a vámbérlőnek vámszedési célra a hidat összes tartozéka és felszerelésével együtt azon kötelezettség mellett, hogy a bérlő köteles leendő neki leltár mellett átadott épület és felszerelvényeket bérlete lejártával Aradvármegye törvényhatóságának azon állapotban átadni, amint az általa átvéve lett.

5. Vállalkozni szándékozó köteles a versenytárgyalás megkezdése előtt a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a zárt ajánlathoz csatolni, továbbá a megajánlott összeget szám- és betűvel kiírni és kijelenteni, hogy a feltételeket ismeri, azoknak magát feltétlenül aláveti, mely zárt ajánlat 1908. évi november hó 18-ának d. e. 9 órájáig a vármegye alispánjához terjesztendő be.

6. Elfogadott haszonbérlő köteles az árverési eredménynek jóváhagyása után óvadékát a félévi bérletösszeg erejéig kiegészíteni, mely összegből az első évnegyed bér fedeztetik, fennmaradó negyedévi bérösszeg pedig az utolsó évnegyed bérösszeg fedezetére szolgáló és addig óvadékkul közigazgatási

letétben kezeltetik. A haszonbéri összeg minden évnegyed első napján fizetendő le az aradi m. kir. adóhivatalba a törzsvagyony alap javára.

7. Haszonbérlő a közlekedő közönség bármi módon való zaklatásától vagy zsarolásától és azoknak utjokban való fenntartásától szigorúan és a törvényes következmények terhe alatt eltiltatik.

Köteles a bérlő a vámszabályzatot a hid mindkét oldalán a vámsorompóknál látható helyen és olvashatóan kifüggeszteni.

A vármegye közönségének jogában áll visszaélések esetén megtorlással élni.

8. Előforduló peres kérdés esetén aláveti magát a bérlő Aradvármegye törvényhatósága által szabadon választandó bármely bíróság sommás szóbeli eljárásának.

9. Az ezen ügyletből eredő bélyeg és bármi egyéb költségek kizárólag bérlőt terhelik.

10. Az árverés eredménye a legtöbbet ígérő vállalkozóra azonnal, Aradvármegyére azonban csakis annak jóváhagyása után kötelezi. A kizűzött versenytárgyalásra a versenyezni szándékozókat azzal hívom meg, hogy a feltételek 5. pontja szerint közvetlenül hozzám benyújtandó ajánlatra 1 koronás bélyeg teendő, s hogy az elkésletten beérkező ajánlatokat figyelembe venni nem fogom.

Arad, 1908. október hó 9-én.

Dálnoki Nagy Lajos,
alispán.

8802

28392—1908. sz.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy a selmecbányai m. kir. központi erdszeti kísérleti állomás erdei magvizsgáló intézetének szabályzata levéltárunkban a hivatalos órák alatt betekintheők.

Arad, 1908. évi október 3.

A városi tanács.

Nagymennyiségű
plé-pánt és maculatura
jutányos áron
eladó.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

DISZMŰMUNKÁK

MONITORÁSOK

IRÓMAPPÁK.

TELEFON 151. SZ.

ARADI NYOMDA

KÖNYVKÖTÉSZETE

ARAD & MÁSIK VÁROSI NYOMDA

MEGELŐZŐ A LEJÁRÓKÖRŰSÉGEK ÉS

MEGELŐZŐ FELSZERELÉSEI

KÖNYVKÖTÉSZEINKET,

MEGELŐZŐ A LEJÁRÓKÖRŰSÉGEK ÉS

MEGELŐZŐ A LEJÁRÓKÖRŰSÉGEK ÉS

MEGELŐZŐKÉRT KÖRÖM FELTÖRTÉK.

DISZDOBOZOK

FÉNYKÉPTARTÓK

AMATŐR KÖTÉS.

APRO HIRDETÉSEK.

A K I N E K

(smerekség híján)

házasféra,	kulcsára,
nevelőre,	gazdasszonyra
újsíjventőre,	szakácsnőre,
könyvelőre,	szobaleányra,
segédtre,	házi- vagy,
ispánra,	íróasztalára,
gastálisstra,	pénzbeszedőre
kulcsára,	házmesterre,
vínczellőre,	stb.-re
kertészre,	van szüksége.

A K I

bérbeadni kíván

hátot,	koest,
hasat,	lovat,
vadászterü-	halászatot,
letet,	telket,

A K I

eladni kíván

butort,	üzletet,
szorgot,	műhelyt,
botot,	lakást stb.;
gyümölcsöt,	vagy
sabonát,	

A K I

mikézetek vétel vagy bérbevételei céljából keresi,

A K I

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értesít, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

hirdetési

rovatai használja.

Különbejárható butorozott szoba

azonnal kiadó Batthyány-utca 28. sz., II. em., ajtó 6. 3304

Bérlőház

lehetőleg belvárosban keresek megvételeire. Ügynök kizárva. Ajánlatok a kiadóra kéretnek. 2301

Pörkölt szalonna,

légszárított, kapható Rauchbauer Nándornál Ujszentannán 130 koronáért métermázsánként. 3111

Modern lakás,

4 szoba, hálófülke, fürdő szoba, konyha kamara és egyéb kényelmes mellék helyiséggel kiadó nov. 1-re. Batthyány u. 23. I. em. 3196

Jó forgalmu

fűszer, vas, rövid és üvegáru üzlet, csanádmegyei nagyközségben, főtéren, elköltözés végett eladó, kevés tőkével átvehető. Cím a kiadóhivatalban. 3215

8-9 szobás lakás

a jövő évi május 1-ére bérbevételeire, vagy ennek megfelelő ház megvételeire kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 3252

Üzleti könyvek:

strazzák, másoló-könyvek stb. legnagyobb választékban. Irodai kelékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izso könyv- és papirkereskedése. 3161

Alapos czimbalom tanítást ad

kezdőknek és haladóknak Flóra János, ki az orsz. zeneakadémián vizsgát tett. Lakása: Bercsényi-u. 20. szám. 3266

Német nevelő,

ki igen jó bizonyítványokkal rendelkezik, ajánlkozik gyermekek mellé. Ajánlatokat német nevelő címen a kiadóra kér. 3271

Egy emeletes ház

kerttel, Arad legszebb utcájában igen jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3275

Angyal-utca 22. sz. ház

6 lakással azonnal eladó. Felvilágosítást ad Brassay Ernő, Városháza. 3272

Ügyvédi és bírói vizsgára

hosszabb idő óta, gyorsan és sikeresen előkészíték. Bővebbet Budapest, Podmaniczky-utca 33., I. 9. 3292

Egy teljesen új piano

jutányos áron eladó Neuman Antal zongorakészítőnél, József főherceg-ut 6. szám. 2959

Meldinger kályha részek

beszerezhető Juhász István lakatosmesternél Aradon, Telefon 480. 3191

Levelező — Könyvelő

családi körülmények miatt állásomat elhagyni kényszerülve, keresek magam helyett jelenlegi állásomba, egy kereskedelmi végzett keresztény, gyakorlatlalt bíró levelező-könyvelőt. Leveleket B. O. alatt a kiadóra. 3242

Sok pénzt

kereshetnek ügyes üzletszerzők. Bővebbet a kiadóban.

6475 - 1908. kh. sz.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatóságának 5694-150-1902. sz. alatt k-kt jogerős határozata alapján, tekintettel a lényegesen megkisebbedett vásári területre figyelemzettem a mézes-bábos iparosokat, hogy a Szabadság- és Andrásy-téren, valamint a József főherceg uton az eddigi szokásos nagy terjedelmű ponyva sátraikat többé fel nem állíthatják, hanem ezen sátrak helyett csakis legfeljebb 3 méter szélességű deszka vagy faváz ponyvasátraikat használhatnak.

Arad, 1908. évi szeptember hó 23-án.

Sarlot,
főkapitány.

Flullított uradalomnak Madri-
zest, Szakács és Musztesd
községek határaitban lévő er-
delben

bükk- és

csermakkoltatás

f. év őszére haszon-
bérbe kiadó.

A makkoltatás 3-400 anyakocára számítható. 3303

Gróf Potocky örökösök Szakács-
Szlatai uradalmának igazga-
tósága, Gurahoncz.

Megérkeztek az őszi divat újdonságok!

Brunner Béla

úri divat és különlegességek üzlete

Arad, Szabadság-tér 20.

(Ferry-utca sark, gróf Nádasdy-palota)

Ajánlja dusan felszerelt áruak-lárát, hol a legszebb és legdivato-sabb kalapok, ingek, gallérok, kézelők, nyakkendők, keztük, zseb-kendők, harisnyák, sétabotok és esőernyők, stb. kaphatók.

Nagy választék férfi sport és gyermek sapkáknak!

Divatújdonság francia és olasz illatszere különlegességekben.

Kamerli J. pécsi keztükgyár főraktára.

Olcsó árak. - Pontos kiszolgálás. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltenek.

Szőlős kosarak

elküldéséhez

igen praktikus, lyukasított

• czimke •

100 drb. 1 korona.

Kapható az

Aradi Nyomda Részv. Társaságnál
Arad, József főherceg-ut 22. sz.

Nyomdánkban
egy ügyes

kifutó fiu
felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Női kalap divat szalon!

Van szerezni a nagyjelű hölgykölönöség b. tudomására hozni, hogy válogatott készlet

modernejm

Az őszi és téli szezonra megérkeztek.

Dusan felszerelt raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy úgy a legkényesebb, mint a legyszerényebb igényeket kitudom elégíteni. Számos látogatásért eső 3281

Grünblatt Antonia

Arad, Szabadság-tér 11., I. em.

(a Glück huscarnokkal egy házban.)

Gyászkalapok a legrövidebb idő alatt elkészülnek

Nem kell London. Nem kell Páris
Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelelő mérték utáni

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER UTÓDA

orthopéd és divat cipészzetében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Értékes különös figyelembe ajánlom ortopéd-
gyógycipőmet, melyek megátolják a láb-
fejődést, gyermekeknek, ugyszintén felnőtteknek
fagyfázású eredményeket értem el, amit számos
elismerés tanúsít. Készíték a valódi amerikai for-
maju cipőket meg nem különböztethető tartos szép
cipőket. B. megrendeléseket kérve teljes díjazottal

SEELINGER UTÓDA 641

Brecska Károly

állami cipész tanfolyam szaktanítója.

Cement

hornyolt cserép

legjobb fedő anyag. Vizáthatlan!
Örökké tart!

Tégla,

Cserép

legjobb minőségben állandóan
raktáron 757

Pollak Sándor

tégla, cserép és cementáru gyártában

Mikalának.

Telefon 5-15.

Városi iroda: Erzsébet-körút 37., I. em.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu

tanulónak

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.